O F F E R Y N N A U S T A T U D O L C Y M R U

2026 Rhif 99

Rheoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 10) 2026

Gwnaed	*25 Mawrth 2026*
Yn dod i rym	*31 Mawrth 2026*

W E L S H S T A T U T O R Y I N S T R U M E N T S

2026 No. 99

The Welsh Language Standards (No. 10) Regulations 2026

Made	*25 March 2026*
Coming into force	*31 March 2026*

£16.30

O F F E R Y N N A U S T A T U D O L C Y M R U

2026 Rhif 99

Y GYMRAEG

Rheoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 10) 2026

NODYN ESBONIADOL

(Nid yw'r nodyn hwn yn rhan o'r Rheoliadau)

Mae Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 (mccc 1) ("Mesur 2011") yn gwneud darpariaeth ar gyfer pennu safonau ymddygiad mewn perthynas â'r Gymraeg ("safonau"). Mae'r rhain yn disodli'r system o gynlluniau iaith Gymraeg y darperir ar eu cyfer yn Neddf yr Iaith Gymraeg 1993 (p. 38).

Mae adran 26 o Fesur 2011 yn galluogi Gweinidogion Cymru i bennu safonau, ac mae adran 39 yn eu galluogi i ddarparu bod safon yn benodol gymwys i berson drwy awdurdodi Comisiynydd y Gymraeg ("y Comisiynydd") i roi hysbysiad i'r person hwnnw sy'n ei gwneud yn ofynnol iddo gydymffurfio â'r safon ("hysbysiad cydymffurfio").

Mae'r Rheoliadau hyn yn pennu safonau mewn perthynas ag ymddygiad landlordiaid cymdeithasol cofrestredig yng Nghymru (y cyfeirir atynt yn y Rheoliadau fel "cyrff").

Mae'r Rheoliadau hefyd yn awdurdodi'r Comisiynydd i roi hysbysiad cydymffurfio i'r cyrff hynny, mewn perthynas â safonau a bennir gan y Rheoliadau.

Mae'r Rheoliadau hyn yn diwygio Rheoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 2) 2016 drwy ychwanegu Cartrefi Cymunedol Cymru at Atodlen 6 i'r Rheoliadau hynny.

Yn unol ag adran 44 o Fesur 2011, caiff y Comisiynydd (drwy hysbysiad cydymffurfio) ei gwneud yn ofynnol i gorff gydymffurfio ag un neu ragor o'r safonau sy'n benodol gymwys iddo. I adlewyrchu hynny, mae'r safonau a bennir gan y Rheoliadau wedi eu geirio ar ffurf naratif ail berson, hynny yw ar ffurf "rhaid ichi" (ac ystyr "chi" yw'r corff perthnasol ym mhob achos).

Gan ddefnyddio'r hyblygrwydd a ddarperir gan adran 44 o Fesur 2011, caiff y Comisiynydd (os yw hynny'n rhesymol ac yn gymesur a bod y Comisiynydd yn dymuno gwneud hynny) ei gwneud yn ofynnol i gorff gydymffurfio ag un safon o dan rai amgylchiadau, a safon arall o dan amgylchiadau eraill. Er enghraifft, os yw un safon yn benodol gymwys i gorff, caiff y Comisiynydd ei gwneud yn ofynnol i'r corff gydymffurfio â'r safon honno o dan rai

amgylchiadau, ond nid o dan amgylchiadau eraill, neu ei gwneud yn ofynnol i'r corff gydymffurfio â'r safon honno mewn rhai ardaloedd yn unig. Yn yr un modd os oes dwy neu ragor o safonau yn ymwneud ag ymddygiad penodol (er enghraifft, safonau 8 i 11 mewn perthynas ag ateb galwadau ffôn), caiff y Comisiynydd (drwy gyfrwng hysbysiad cydymffurfio) ei gwneud yn ofynnol i gorff gydymffurfio ag un o'r safonau hynny yn unig, neu â safonau gwahanol ar adegau gwahanol, o dan amgylchiadau gwahanol, neu mewn ardaloedd gwahanol, fel sy'n briodol i'r corff. Nid oes rhwymedigaeth ar y Comisiynydd felly i'w gwneud yn ofynnol i bob corff gydymffurfio â phob safon.

Yn unol ag adran 46 o Fesur 2011, rhaid i'r hysbysiad cydymffurfio a roddir i gorff ddatgan y diwrnod gosod, neu'r diwrnodau gosod; hynny yw, y diwrnod neu'r diwrnodau y daw'n ofynnol i'r corff gydymffurfio â'r safon (neu gydymffurfio â safon mewn modd penodol). Gan ddefnyddio'r hyblygrwydd y darperir ar ei gyfer gan adran 46, caiff y Comisiynydd osod diwrnod gosod buan i gorff gydymffurfio â safon (cyn belled ag y bo hynny o leiaf 6 mis ar ôl dyddiad rhoi'r hysbysiad cydymffurfio perthnasol i'r corff), neu osod diwrnod gosod ymhellach i'r dyfodol (er enghraifft, mewn perthynas â safonau sy'n fwy heriol).

Pan fo safon a bennir yn y Rheoliadau hyn yn ei gwneud yn ofynnol i ddeunydd ysgrifenedig gael ei arddangos neu ei ddarparu yn Gymraeg, neu i wasanaeth gael ei ddarparu yn Gymraeg, nid yw hyn yn golygu bod rhaid arddangos neu ddarparu'r deunydd yn Gymraeg yn unig, na bod rhaid i'r gwasanaeth gael ei ddarparu yn Gymraeg yn unig (oni bai bod hynny'n cael ei nodi'n benodol).

Mae **Atodlen 1** i'r Rheoliadau yn pennu **safonau cyflenwi gwasanaethau**. Mae adran 28 o Fesur 2011 yn darparu mai ystyr "safon cyflenwi gwasanaethau" yw safon sy'n ymwneud â gweithgaredd cyflenwi gwasanaethau, ac y bwriedir iddi hybu neu hwyluso defnyddio'r Gymraeg, neu weithio tuag at sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg, pan gyflawnir y gweithgaredd hwnnw. Ystyr "gweithgaredd cyflenwi gwasanaethau" yw bod person yn cyflenwi gwasanaethau i berson arall, neu yn delio ag unrhyw berson arall mewn cysylltiad â chyflenwi gwasanaethau i'r person hwnnw neu i drydydd person.

Mae **Atodlen 2** i'r Rheoliadau yn pennu **safonau llunio polisi**. Mae adran 29 o Fesur 2011 yn darparu mai ystyr "safon llunio polisi" yw safon sy'n ymwneud â phenderfyniad polisi ac y bwriedir iddi sicrhau, neu gyfrannu at sicrhau, bod y person sy'n gwneud y penderfyniad polisi yn ystyried un neu ragor o'r canlynol—

(a) pa effeithiau, os o gwbl, (a pha un a yw'r effeithiau'n bositif neu'n andwyol) y byddai'r penderfyniad polisi yn eu cael ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg, neu ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg;

(b) sut y gellid gwneud y penderfyniad fel bod y penderfyniad yn cael effeithiau positif, neu effeithiau mwy positif, ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg, neu ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg;

(c) sut y gellid gwneud y penderfyniad fel nad yw'r penderfyniad yn cael effeithiau andwyol, neu fel bod y penderfyniad yn cael effeithiau llai andwyol, ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg, neu ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Mae **Atodlen 3** i'r Rheoliadau yn pennu **safonau gweithredu**. Mae adran 30 o Fesur 2011 yn darparu mai ystyr "safon gweithredu" yw safon sy'n ymwneud â swyddogaethau, neu fusnes neu ymgymeriad arall ("gweithgareddau perthnasol") person ("A"), ac y bwriedir iddi hybu neu hwyluso defnyddio'r Gymraeg—

(a) gan A wrth i A wneud ei weithgareddau perthnasol,

(b) gan A a pherson arall wrth iddynt ddelio â'i gilydd mewn cysylltiad â gweithgareddau perthnasol A, neu

(c) gan berson heblaw A wrth iddo wneud gweithgareddau at ddibenion gweithgareddau perthnasol A, neu mewn cysylltiad â hwy.

Mae **Atodlen 4** i'r Rheoliadau yn pennu **safonau cadw cofnodion**. Mae adran 32 o Fesur 2011 yn darparu mai ystyr "safon cadw cofnodion" yw safon sy'n ymwneud â chadw cofnodion ynghylch safonau penodedig eraill, cofnodion ynghylch cwynion sy'n ymwneud â chydymffurfedd â safonau penodedig eraill, neu gofnodion ynghylch cwynion eraill sy'n ymwneud â'r Gymraeg.

Mae **Atodlen 5** i'r Rheoliadau yn pennu **safonau sy'n ymdrin â materion atodol**. Mae'r rhain yn fathau penodol o safonau sy'n ymdrin â'r materion y cyfeirir atynt yn adran 27(4) o Fesur 2011 (sy'n atodol i'r materion hynny yr ymdrinnir â hwy yn Atodlenni 1 i 4).

Ystyriwyd Cod Ymarfer Gweinidogion Cymru ar gynnal Asesiadau Effaith Rheoleiddiol mewn perthynas â'r Rheoliadau hyn. O ganlyniad, lluniwyd asesiad effaith rheoleiddiol o'r costau a'r manteision sy'n debygol o ddeillio o gydymffurfio â'r Rheoliadau hyn. Gellir cael copi oddi wrth: Is-adran Cymraeg 2050, Llywodraeth Cymru, Parc Cathays, Caerdydd, CF10 3NQ.

2026 Rhif 99

Y GYMRAEG

Rheoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 10) 2026

Gwnaed	*25 Mawrth 2026*
Yn dod i rym	*31 Mawrth 2026*

Mae Gweinidogion Cymru, drwy arfer y pwerau a roddir iddynt gan adrannau 26, 27, 39 a 150(5) o Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011(**1**), yn gwneud y Rheoliadau a ganlyn.

Yn unol â gweithdrefn gymeradwyo'r Senedd a gymhwysir gan adran 150(2) o Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011(**2**) gosodwyd drafft o'r offeryn statudol Cymreig hwn gerbron Senedd Cymru ac fe'i cymeradwywyd ganddi drwy benderfyniad.

Enwi, cychwyn, cymhwyso a dehongli

1.—(1) Enw'r Rheoliadau hyn yw Rheoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 10) 2026.

(2) Daw'r Rheoliadau hyn i rym ar 31 Mawrth 2026.

(3) Mae'r Rheoliadau hyn yn gymwys o ran Cymru.

(4) Yn y Rheoliadau hyn—

ystyr "aelod o staff" ("*member of staff*") yw cyflogai i gorff neu berson naturiol sy'n gweithio i gorff (a rhaid dehongli "staff" ("*staff*") yn unol â hynny);

ystyr "corff" ("*body*") yw person sydd wedi ei gynnwys yn y gofrestr o landlordiaid cymdeithasol a gynhelir gan Weinidogion Cymru o dan adran 1(1) o Ddeddf Tai 1996(**3**);

ystyr "unigolyn" ("*individual*") yw person naturiol sy'n preswylio fel arfer yng Nghymru ac yn gweithredu yn ei enw ei hun; ond nid yw'n cynnwys unigolyn sy'n gweithredu yn rhinwedd ei swydd fel gwirfoddolwr.

(5) Yn y Rheoliadau hyn—

(a) mae cyfeiriadau at unrhyw weithgaredd sy'n cael ei gyflawni gan gorff, neu at unrhyw wasanaeth sy'n cael ei ddarparu gan gorff, i'w darllen fel pe baent yn cynnwys cyfeiriad at y gweithgaredd hwnnw yn cael ei gyflawni ar ran y corff, neu at y gwasanaeth hwnnw yn cael ei ddarparu ar ran y corff, gan drydydd parti o dan drefniadau a wneir rhwng y trydydd parti a'r corff;

(**1**) 2011 mccc 1.
(**2**) Mae'r cyfeiriad yn adran 150(2) at Gynulliad Cenedlaethol Cymru bellach yn cael effaith fel cyfeiriad at Senedd Cymru, yn rhinwedd adran 150A(2) o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 (p. 32).
(**3**) 1996 (p. 52). Mae adran 1(1) wedi ei diwygio gan adran 61(3)(a) o Ddeddf Tai ac Adfywio 2008 (p. 17).

(b) yn unol â hynny, oni bai bod hysbysiad cydymffurfio yn darparu i'r gwrthwyneb, bydd corff wedi methu â chydymffurfio â safon mewn cysylltiad â gweithgaredd y mae wedi trefnu iddo gael ei gyflawni, neu wasanaeth y mae wedi trefnu iddo gael ei ddarparu, gan drydydd parti os nad yw'r gweithgaredd hwnnw neu'r gwasanaeth hwnnw wedi ei gyflawni neu ei ddarparu yn unol â'r safon.

(6) Nid oes dim byd yn y Rheoliadau hyn sy'n ei gwneud yn ofynnol i gorff gydymffurfio â safon mewn perthynas â gweithgaredd a gyflawnir ganddo, neu mewn perthynas â gwasanaeth a ddarperir ganddo, pan fo'n cyflawni'r gweithgaredd hwnnw neu'n darparu'r gwasanaeth hwnnw ar ran trydydd parti o dan drefniadau a wneir rhyngddo ef a'r trydydd parti.

Safonau a bennir

2.—(1) Yn Atodlen 1—

(a) mae Rhan 1 yn pennu safonau cyflenwi gwasanaethau;

(b) mae Rhan 2 yn darparu bod rhaid i hysbysiad cydymffurfio ei gwneud yn ofynnol i gorff gydymffurfio â safonau penodol a bennir yn Rhan 1 os yw wedi ei gwneud yn ofynnol i'r corff gydymffurfio â safonau penodol eraill;

(c) mae Rhan 3 yn gwneud darpariaeth ynghylch dehongli nifer o eiriau ac ymadroddion.

(2) Yn Atodlen 2—

(a) mae Rhan 1 yn pennu safonau llunio polisi;

(b) mae Rhan 2 yn gwneud darpariaeth ynghylch dehongli'r safonau llunio polisi.

(3) Yn Atodlen 3—

(a) mae Rhan 1 yn pennu safonau gweithredu;

(b) mae Rhan 2 yn darparu bod rhaid i hysbysiad cydymffurfio ei gwneud yn ofynnol i gorff gydymffurfio â safonau penodol a bennir yn Rhan 1 os yw wedi ei gwneud yn ofynnol i'r corff gydymffurfio â safonau penodol eraill;

(c) mae Rhan 3 yn gwneud darpariaeth ynghylch dehongli'r safonau gweithredu.

(4) Yn Atodlen 4—

(a) mae Rhan 1 yn pennu safonau cadw cofnodion;

(b) mae Rhan 2 yn gwneud darpariaeth ynghylch dehongli'r safonau cadw cofnodion.

(5) Mae Atodlen 5 yn pennu safonau sy'n ymdrin â materion sy'n atodol i'r materion yr ymdrinnir â hwy yn y safonau a bennir yn Atodlenni 1 i 4 ac, yn benodol—

(a) mae Rhan 1 yn pennu safonau sy'n ymdrin â materion atodol;

(b) mae Rhan 2 yn gwneud darpariaeth ynghylch dehongli'r safonau atodol.

Safonau sy'n benodol gymwys

3. Mae Gweinidogion Cymru yn awdurdodi(**4**) Comisiynydd y Gymraeg i roi hysbysiad cydymffurfio(**5**) i gorff sy'n ei gwneud yn ofynnol iddo gydymffurfio ag unrhyw un neu ragor o'r safonau a bennir o dan reoliad 2 ac Atodlenni 1 i 5.

(**4**) *Gweler* adran 39 o Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011.
(**5**) *Gweler* adran 67 o Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Diwygio Rheoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 2) 2016

4. Yn Atodlen 6 i Reoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 2) 2016(**6**), ar ôl y cofnod ar gyfer Canolfan Mileniwm Cymru mewnosoder "Cartrefi Cymunedol Cymru ("*Community Housing Cymru*")".

Mark Drakeford
Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid a'r Gymraeg, un o Weinidogion Cymru
25 Mawrth 2026

(**6**) O.S. 2016/182 (Cy. 76), y mae diwygiadau iddo nad ydynt yn berthnasol i'r Rheoliadau hyn.

ATODLEN 1

Rheoliad 2(1)

Safonau Cyflenwi Gwasanaethau

RHAN 1

Y SAFONAU

1 **Safonau ynghylch gohebiaeth a anfonir gan gorff**

(1) Pan fydd corff yn ateb gohebiaeth

Safon 1: Os byddwch yn cael gohebiaeth yn Gymraeg oddi wrth aelod o'r cyhoedd yng Nghymru ("P"), rhaid ichi ateb yn Gymraeg (os oes angen ateb), oni bai bod P wedi dweud nad oes angen ateb yn Gymraeg.

(2) Pan fydd corff yn gohebu

(a) Pan fydd corff yn gohebu ag unigolyn

Safon 2: Pan fyddwch yn gohebu ag unigolyn ("A") am y tro cyntaf, rhaid ichi ofyn i A a yw'n dymuno cael gohebiaeth oddi wrthych yn Gymraeg, ac os yw A yn ymateb i ddweud ei fod yn dymuno hynny, rhaid ichi—

(a) cadw cofnod o ddymuniad A, a

(b) gohebu yn Gymraeg ag A wrth ohebu ag A o hynny ymlaen.

(b) Pan fydd corff yn gohebu â mwy nag un aelod o'r un aelwyd

Safon 3: Pan fyddwch yn anfon gohebiaeth a gyfeirir at ddau neu ragor o unigolion sy'n aelodau o'r un aelwyd (er enghraifft, rhieni plentyn neu gyd-ddeiliaid contract) am y tro cyntaf, rhaid ichi ofyn i'r unigolion hynny a ydynt yn dymuno cael gohebiaeth oddi wrthych yn Gymraeg, ac os—

(a) yw pob unigolyn yn ymateb i ddweud eu bod yn dymuno hynny, rhaid ichi gadw cofnod o'r dymuniad hwnnw, a gohebu yn Gymraeg o hynny ymlaen pan fyddwch yn anfon gohebiaeth a gyfeirir at bob un o'r unigolion hynny;

(b) yw un neu ragor o'r unigolion yn ymateb i ddweud bod yr unigolyn hwnnw yn dymuno hynny, rhaid ichi gadw cofnod o'r dymuniad hwnnw, a darparu fersiwn Gymraeg o ohebiaeth o hynny ymlaen pan fyddwch yn anfon gohebiaeth a gyfeirir at bob un o'r unigolion hynny.

(c) Pan fydd corff yn gohebu â sawl person (er enghraifft, pan fydd yn anfon cylchlythyr, neu'n anfon yr un llythyr at nifer o gartrefi)

Safon 4: Pan fyddwch yn anfon yr un ohebiaeth at nifer o bersonau a bod o leiaf un o'r personau hynny yn aelod o'r cyhoedd yng Nghymru, rhaid ichi anfon fersiwn Gymraeg o'r ohebiaeth ar yr un pryd ag y byddwch yn anfon unrhyw fersiwn Saesneg ohoni oni bai bod pob un o'r personau hynny sy'n aelodau o'r cyhoedd yng Nghymru wedi eich hysbysu nad ydynt yn dymuno cael gohebiaeth yn Gymraeg.

(3) Safonau cyffredinol ynghylch gohebu

Safon 5: Os nad ydych yn gwybod a yw aelod o'r cyhoedd yng Nghymru ("P") yn dymuno cael gohebiaeth oddi wrthych yn Gymraeg, rhaid ichi ddarparu fersiwn Gymraeg o'r ohebiaeth pan fyddwch yn gohebu â'r P hwnnw.

Safon 6: Os byddwch yn llunio fersiwn Gymraeg a fersiwn Saesneg gyfatebol o ohebiaeth, rhaid ichi beidio â thrin y fersiwn Gymraeg yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg (er enghraifft, os yw'r fersiwn Saesneg wedi ei llofnodi, neu os oes manylion cyswllt wedi eu darparu ar y fersiwn Saesneg, rhaid i'r fersiwn Gymraeg gael ei thrin yn yr un modd).

Safon 7: Rhaid ichi ddatgan—

(a) mewn gohebiaeth at aelod o'r cyhoedd yng Nghymru, a

(b) mewn cyhoeddiadau a hysbysiadau sy'n gwahodd aelodau o'r cyhoedd yng Nghymru i anfon ymateb neu i anfon gohebiaeth atoch,

eich bod yn croesawu cael gohebiaeth yn Gymraeg, y byddwch yn ateb gohebiaeth yn Gymraeg, ac na fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

2 Safonau ynghylch galwadau ffôn i gorff ac oddi wrth gorff

(1) Galwadau ffôn i brif rif ffôn y corff ac i unrhyw linellau cymorth neu ganolfannau galwadau

Safon 8: Pan fydd aelod o'r cyhoedd yng Nghymru ("P") yn cysylltu â chi ar eich prif rif ffôn (neu ar un o'ch prif rifau ffôn), neu ar unrhyw rifau llinell gymorth neu rifau canolfan alwadau, rhaid ichi gyfarch y P yn Gymraeg.

Safon 9: Pan fydd aelod o'r cyhoedd yng Nghymru ("P") yn cysylltu â chi ar eich prif rif ffôn (neu ar un o'ch prif rifau ffôn), neu ar unrhyw rifau llinell gymorth neu rifau canolfan alwadau, rhaid ichi roi gwybod i'r P fod gwasanaeth Cymraeg ar gael.

Safon 10: Pan fydd aelod o'r cyhoedd yng Nghymru ("P") yn cysylltu â chi ar eich prif rif ffôn (neu ar un o'ch prif rifau ffôn), neu ar unrhyw rifau llinell gymorth neu rifau canolfan alwadau, rhaid ichi ddelio â'r alwad yn Gymraeg yn ei chyfanrwydd os yw'r P yn dymuno hynny (gan drosglwyddo'r alwad i aelod o staff sy'n gallu delio â'r alwad yn Gymraeg os yw hynny'n angenrheidiol).

Safon 11: Pan fydd aelod o'r cyhoedd yng Nghymru ("P") yn cysylltu â chi ar eich prif rif ffôn (neu ar un o'ch prif rifau ffôn), neu ar unrhyw rifau llinell gymorth neu rifau canolfan alwadau, rhaid ichi ddelio â'r alwad yn Gymraeg os yw'r P yn dymuno hynny—

(a) hyd nes ei bod yn angenrheidiol trosglwyddo'r alwad i aelod o staff nad yw'n siarad Cymraeg sy'n gallu darparu gwasanaeth ar bwnc penodol, a

(b) hyd nes nad oes aelod o staff sy'n siarad Cymraeg ar gael i ddarparu gwasanaeth ar y pwnc penodol hwnnw.

Safon 12: Pan fyddwch yn hysbysebu rhifau ffôn, rhifau llinellau cymorth neu wasanaethau canolfannau galwadau a phan fo'r gynulleidfa a ragwelir yn cynnwys aelodau o'r cyhoedd yng Nghymru, rhaid ichi beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Safon 13: Os byddwch yn cynnig gwasanaeth Cymraeg i aelodau o'r cyhoedd yng Nghymru ar eich prif rif ffôn (neu ar un o'ch prif rifau ffôn), neu ar unrhyw rifau llinell gymorth neu rifau canolfan alwadau, rhaid i rif ffôn y gwasanaeth Cymraeg fod yr un fath â rhif ffôn y gwasanaeth Saesneg cyfatebol.

Safon 14: Pan fyddwch yn cyhoeddi eich prif rif ffôn, neu unrhyw rifau sydd gennych ar gyfer llinellau cymorth neu wasanaethau canolfannau galwadau a phan fo'r gynulleidfa a ragwelir yn cynnwys aelodau o'r cyhoedd yng Nghymru, rhaid ichi ddatgan (yn Gymraeg) eich bod yn croesawu galwadau yn Gymraeg.

Safon 15: Os oes gennych ddangosyddion perfformiad ar gyfer delio â galwadau ffôn, rhaid ichi sicrhau nad yw'r dangosyddion perfformiad hynny yn trin galwadau ffôn a wneir yn Gymraeg yn llai ffafriol na galwadau a wneir yn Saesneg.

Safon 16: Rhaid i'ch prif wasanaeth (neu wasanaethau) ateb galwadau ffôn roi gwybod i aelodau o'r cyhoedd yng Nghymru sy'n galw, yn Gymraeg, fod modd gadael neges yn Gymraeg.

Safon 17: Pan nad oes gwasanaeth Cymraeg ar gael ar eich prif rif ffôn (neu ar un o'ch prif rifau ffôn), neu ar unrhyw rifau llinell gymorth neu rifau canolfan alwadau, rhaid ichi roi gwybod i'r aelodau o'r cyhoedd yng Nghymru sy'n galw, yn Gymraeg (drwy gyfrwng neges wedi ei hawtomeiddio neu fel arall), pryd y bydd gwasanaeth Cymraeg ar gael.

(2) Galwadau ffôn i adrannau, ac i aelodau o staff corff

Safon 18: Os bydd aelod o'r cyhoedd yng Nghymru ("P") yn cysylltu ag un o'ch adrannau ar rif ffôn llinell uniongyrchol (gan gynnwys ar rifau llinell uniongyrchol aelodau staff), a bod y P hwnnw'n dymuno cael gwasanaeth Cymraeg, rhaid ichi ddelio â'r alwad yn Gymraeg yn ei chyfanrwydd (os yw'n angenrheidiol drwy drosglwyddo'r alwad i aelod o staff sy'n gallu delio â'r alwad yn Gymraeg).

Safon 19: Os bydd aelod o'r cyhoedd yng Nghymru ("P") yn cysylltu ag un o'ch adrannau ar rif ffôn llinell uniongyrchol (gan gynnwys ar rifau llinell uniongyrchol aelodau staff), a bod y P hwnnw'n dymuno cael gwasanaeth Cymraeg, rhaid ichi ddelio â'r alwad yn Gymraeg—

(a) hyd nes ei bod yn angenrheidiol trosglwyddo'r alwad i aelod o staff nad yw'n siarad Cymraeg sy'n gallu darparu gwasanaeth ar bwnc penodol, a

(b) hyd nes nad oes aelod o staff sy'n siarad Cymraeg ar gael i ddarparu gwasanaeth ar y pwnc penodol hwnnw.

Safon 20: Pan fydd aelod o'r cyhoedd yng Nghymru ("P") yn cysylltu â chi ar rif llinell uniongyrchol (pa un ai ar rif llinell uniongyrchol adran neu ar rif llinell uniongyrchol aelod o staff), rhaid ichi sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg wrth gyfarch y P hwnnw.

(3) Galwadau ffôn a wneir gan gorff

Safon 21: Pan fyddwch yn ffonio unigolyn ("A") am y tro cyntaf, rhaid ichi ofyn i A a yw'n dymuno cael galwadau ffôn oddi wrthych yn Gymraeg, ac os yw A yn ymateb i ddweud ei fod yn dymuno hynny, rhaid ichi gadw cofnod o'i ddymuniad, a chynnal galwadau ffôn a wneir i A o hynny ymlaen yn Gymraeg.

(4) Corff yn delio â galwadau ffôn drwy system wedi ei hawtomeiddio

Safon 22: Rhaid i unrhyw systemau ffôn wedi eu hawtomeiddio sydd gennych ddarparu'r gwasanaeth cyfan wedi ei awtomeiddio yn Gymraeg pan fo'r gynulleidfa a ragwelir yn cynnwys aelodau o'r cyhoedd yng Nghymru.

3 Safonau ynghylch cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol

(1) Cyfarfodydd rhwng corff ac un aelod gwahoddedig o'r cyhoedd

Safon 23: Os byddwch yn gwahodd un aelod o'r cyhoedd yng Nghymru ("P") yn unig i gyfarfod—

(a) rhaid ichi ofyn i P a yw'n dymuno defnyddio'r Gymraeg yn y cyfarfod a rhoi gwybod i P y byddwch yn cynnal y cyfarfod yn Gymraeg

neu, os yw'n angenrheidiol, yn darparu gwasanaeth cyfieithu o'r Gymraeg i'r Saesneg at y diben hwnnw, a

(b) os yw P wedi rhoi gwybod ichi ei fod yn dymuno defnyddio'r Gymraeg yn y cyfarfod, rhaid ichi gynnal y cyfarfod yn Gymraeg neu, os yw'n angenrheidiol, drefnu bod gwasanaeth cyfieithu ar y pryd neu wasanaeth cyfieithu olynol o'r Gymraeg i'r Saesneg ar gael yn y cyfarfod.

(2) Cyfarfodydd rhwng corff a mwy nag un person gwahoddedig

Safon 24: Os byddwch yn gwahodd mwy nag un person i gyfarfod, rhaid ichi ofyn i bob aelod o'r cyhoedd yng Nghymru a wahoddir a yw'n dymuno defnyddio'r Gymraeg yn y cyfarfod.

Safon 24A: Os byddwch wedi gwahodd mwy nag un person i gyfarfod, a bod o leiaf 10% (ond llai na 100%) o'r aelodau o'r cyhoedd yng Nghymru a wahoddwyd wedi rhoi gwybod ichi eu bod yn dymuno defnyddio'r Gymraeg yn y cyfarfod, rhaid ichi drefnu bod gwasanaeth cyfieithu ar y pryd neu wasanaeth cyfieithu olynol o'r Gymraeg i'r Saesneg ar gael yn y cyfarfod.

Safon 24B: Os byddwch wedi gwahodd mwy nag un person i gyfarfod, a bod o leiaf 20% (ond llai na 100%) o'r aelodau o'r cyhoedd yng Nghymru a wahoddwyd wedi rhoi gwybod ichi eu bod yn dymuno defnyddio'r Gymraeg yn y cyfarfod, rhaid ichi drefnu bod gwasanaeth cyfieithu ar y pryd neu wasanaeth cyfieithu olynol o'r Gymraeg i'r Saesneg ar gael yn y cyfarfod.

Safon 24C: Os byddwch wedi gwahodd mwy nag un person i gyfarfod, a bod o leiaf 30% (ond llai na 100%) o'r aelodau o'r cyhoedd yng Nghymru a wahoddwyd wedi rhoi gwybod ichi eu bod yn dymuno defnyddio'r Gymraeg yn y cyfarfod, rhaid ichi drefnu bod gwasanaeth cyfieithu ar y pryd neu wasanaeth cyfieithu olynol o'r Gymraeg i'r Saesneg ar gael yn y cyfarfod.

Safon 24CH: Os byddwch wedi gwahodd mwy nag un person i gyfarfod, a bod pob un o'r aelodau o'r cyhoedd yng Nghymru a wahoddwyd wedi rhoi gwybod ichi eu bod yn dymuno defnyddio'r Gymraeg yn y cyfarfod, rhaid ichi gynnal y cyfarfod yn Gymraeg neu, os yw'n angenrheidiol, drefnu bod gwasanaeth cyfieithu ar y pryd neu wasanaeth cyfieithu olynol o'r Gymraeg i'r Saesneg ar gael yn y cyfarfod.

4 Safonau ynghylch cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd

Safon 25: Os byddwch yn trefnu cyfarfod sy'n agored i aelodau o'r cyhoedd yng Nghymru ac y caniateir cyfranogiad cyhoeddus gan aelod o'r cyhoedd yng Nghymru ynddo, rhaid ichi ddatgan ar unrhyw ddeunydd sy'n ei hysbysebu, ac ar unrhyw wahoddiad iddo, fod croeso i unrhyw un sy'n bresennol ddefnyddio'r Gymraeg yn y cyfarfod.

Safon 26: Pan fyddwch yn anfon gwahoddiadau i gyfarfod yr ydych yn ei drefnu sy'n agored i aelodau o'r cyhoedd yng Nghymru ac y caniateir cyfranogiad cyhoeddus gan aelod o'r cyhoedd yng Nghymru ynddo, rhaid ichi eu hanfon yn Gymraeg.

Safon 27: Os byddwch yn gwahodd personau i siarad mewn cyfarfod yr ydych yn ei drefnu sy'n agored i aelodau o'r cyhoedd yng Nghymru ac y caniateir cyfranogiad cyhoeddus gan aelod o'r cyhoedd yng Nghymru ynddo, rhaid ichi—

(a) gofyn i bob person a wahoddir i siarad a yw'n dymuno defnyddio'r Gymraeg, a

(b) os yw'r person hwnnw (neu o leiaf un o'r personau hynny) wedi rhoi gwybod ichi fod y person hwnnw yn dymuno defnyddio'r Gymraeg yn y cyfarfod, ddarparu gwasanaeth cyfieithu ar y pryd o'r Gymraeg i'r Saesneg at y diben hwnnw (os nad ydych yn cynnal y cyfarfod yn Gymraeg heb wasanaeth cyfieithu).

Safon 28: Os byddwch yn trefnu cyfarfod sy'n agored i aelodau o'r cyhoedd yng Nghymru ac y caniateir cyfranogiad cyhoeddus gan aelod o'r cyhoedd yng Nghymru ynddo, rhaid ichi sicrhau bod gwasanaeth cyfieithu ar y pryd o'r Gymraeg i'r Saesneg ar gael yn y cyfarfod, a rhaid ichi roi gwybod i'r rheini sy'n bresennol ar lafar yn Gymraeg—

(a) bod croeso iddynt ddefnyddio'r Gymraeg, a

(b) bod gwasanaeth cyfieithu ar y pryd ar gael.

Safon 29: Os byddwch yn llunio ac yn arddangos unrhyw ddeunydd ysgrifenedig mewn cyfarfod yr ydych yn ei drefnu sy'n agored i aelodau o'r cyhoedd yng Nghymru, rhaid ichi sicrhau bod y deunydd yn cael ei arddangos yn Gymraeg, a rhaid ichi beidio â thrin unrhyw destun Cymraeg yn llai ffafriol na'r testun Saesneg.

5 Safonau ynghylch digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir gan gorff

Safon 30: Os byddwch yn trefnu digwyddiad cyhoeddus, neu'n ariannu o leiaf 50% o ddigwyddiad cyhoeddus, rhaid ichi sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg wrth hybu'r digwyddiad (er enghraifft, o ran y ffordd y mae'r digwyddiad yn cael ei hysbysebu neu'r ffordd y rhoddir cyhoeddusrwydd i'r digwyddiad).

Safon 31: Os byddwch yn trefnu digwyddiad cyhoeddus, neu'n ariannu o leiaf 50% o ddigwyddiad cyhoeddus, rhaid ichi sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg yn y digwyddiad (er enghraifft, mewn perthynas â gwasanaethau a gynigir i aelodau o'r cyhoedd yng Nghymru sy'n bresennol yn y digwyddiad, mewn perthynas ag arwyddion a arddangosir yn y digwyddiad, ac mewn perthynas â chyhoeddiadau sain a wneir ynddo).

6 Safon ynghylch cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff

Safon 32: Rhaid i unrhyw ddeunydd cyhoeddusrwydd neu ddeunydd hysbysebu yr ydych yn ei lunio gael ei lunio yn Gymraeg pan fo'r gynulleidfa a ragwelir yn cynnwys aelodau o'r cyhoedd yng Nghymru, ac os byddwch yn llunio'r deunydd yn Gymraeg ac yn Saesneg, rhaid ichi beidio â thrin y fersiwn Gymraeg yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg.

7 Safonau ynghylch corff yn arddangos deunydd yn gyhoeddus

Safon 33: Rhaid i unrhyw ddeunydd yr ydych yn ei lunio ac yn ei arddangos yn gyhoeddus yng Nghymru gael ei arddangos yn Gymraeg, a rhaid ichi beidio â thrin unrhyw fersiwn Gymraeg o'r deunydd yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg.

Safon 34: Rhaid i unrhyw ddeunydd yr ydych yn ei lunio ac yn ei arddangos mewn arddangosfa gyhoeddus sy'n cael ei chynnal yng Nghymru ac sydd wedi ei threfnu gennych chi gael ei arddangos yn Gymraeg, a rhaid ichi beidio â thrin unrhyw fersiwn Gymraeg o'r deunydd yn llai ffafriol na fersiwn Saesneg.

8 Safonau ynghylch corff yn llunio ac yn cyhoeddi dogfennau neu ffurflenni

Safon 35: Os byddwch yn llunio dogfen neu ffurflen sydd ar gael i aelodau o'r cyhoedd yng Nghymru, rhaid ichi ei llunio yn Gymraeg.

Safon 36: Pan fyddwch yn anfon dogfen neu ffurflen at unigolyn (“A”) am y tro cyntaf, rhaid ichi ofyn i A a yw'n dymuno cael dogfennau neu ffurflenni yn Gymraeg, ac os yw A yn ymateb i ddweud ei fod yn dymuno hynny, rhaid ichi—

(a) cadw cofnod o ddymuniad A, a

(b) anfon unrhyw ddogfennau neu ffurflenni a anfonwch at A o hynny ymlaen yn Gymraeg.

Safon 37: Os nad ydych yn gwybod a yw unigolyn (“A”) yn dymuno cael dogfennau neu ffurflenni oddi wrthych yn Gymraeg, rhaid ichi ddarparu fersiwn Gymraeg pan fyddwch yn anfon dogfen neu ffurflen at A.

Safon 38: Os byddwch yn llunio dogfen (ond nid ffurflen) sydd ar gael i aelodau o'r cyhoedd yng Nghymru, a phan nad oes safon arall wedi ei gwneud yn ofynnol ichi ei llunio yn Gymraeg, rhaid ichi ei llunio yn Gymraeg—

(a) os yw pwnc y ddogfen yn awgrymu y dylid ei llunio yn Gymraeg, neu

(b) os yw'r gynulleidfa a ragwelir, a'u disgwyliadau, yn awgrymu y dylid llunio'r ddogfen yn Gymraeg.

Safon 39: Os byddwch yn llunio dogfen neu ffurflen yn Gymraeg ac yn Saesneg, rhaid ichi—

(a) peidio â thrin unrhyw fersiwn Gymraeg yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg (pa un a ydynt yn fersiynau ar wahân ai peidio),

(b) peidio â gwahaniaethu rhwng y fersiwn Gymraeg a'r fersiwn Saesneg mewn perthynas ag unrhyw ofynion sy'n berthnasol i'r ddogfen neu'r ffurflen (er enghraifft, mewn perthynas ag unrhyw ddyddiad cau ar gyfer cyflwyno'r ffurflen, neu mewn perthynas â'r amser a ganiateir i ymateb i gynnwys y ddogfen neu'r ffurflen), ac

(c) sicrhau bod y fersiwn Saesneg yn datgan yn glir fod y ddogfen neu'r ffurflen hefyd ar gael yn Gymraeg.

9 Safonau ynghylch gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff (gan gynnwys pyrth)

(1) Gwefannau a gyhoeddir gan gorff

Safon 40: Rhaid ichi sicrhau—

(a) bod testun pob tudalen ar eich gwefan ar gael yn Gymraeg,

(b) bod pob tudalen Gymraeg ar eich gwefan yn gweithredu'n llawn, ac

(c) nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg ar eich gwefan.

Safon 41: Rhaid ichi sicrhau—

(a) bod testun hafan eich gwefan ar gael yn Gymraeg,

(b) bod unrhyw destun Cymraeg ar hafan eich gwefan (neu, pan fo'n berthnasol, fod eich hafan Gymraeg) yn gweithredu'n llawn, ac

(c) nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg mewn perthynas â hafan eich gwefan.

Safon 42: Pan fyddwch yn cyhoeddi tudalen newydd ar eich gwefan neu'n diwygio tudalen, rhaid ichi sicrhau—

(a) bod testun y dudalen honno ar gael yn Gymraeg,

(b) bod unrhyw fersiwn Gymraeg o'r dudalen honno yn gweithredu'n llawn, ac

(c) nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg mewn perthynas â'r dudalen honno.

Safon 43: Os oes gennych dudalen Gymraeg ar eich gwefan sy'n cyfateb i dudalen Saesneg, rhaid ichi ddatgan yn glir ar y dudalen Saesneg fod y dudalen

hefyd ar gael yn Gymraeg, a rhaid ichi ddarparu dolen uniongyrchol at y dudalen Gymraeg ar y dudalen Saesneg gyfatebol.

Safon 44: Rhaid ichi ddarparu'r rhyngwyneb a'r dewislenni ar bob tudalen ar eich gwefan yn Gymraeg.

(2) Apiau a gyhoeddir gan gorff

Safon 45: Rhaid i bob ap yr ydych yn ei gyhoeddi i'w ddefnyddio gan aelodau o'r cyhoedd yng Nghymru weithredu'n llawn yn Gymraeg, a rhaid ichi beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg mewn perthynas â'r ap hwnnw.

(3) Cyfleuster sgwrsio byw

Safon 46: Os oes gennych gyfleuster sgwrsio byw i'w ddefnyddio gan aelodau o'r cyhoedd yng Nghymru—

(a) rhaid ichi ei ddarparu yn Gymraeg, a

(b) rhaid ichi ddatgan (yn Gymraeg) ar eich gwefan fod eich cyfleuster sgwrsio byw ar gael yn Gymraeg a sut y gellir dod o hyd iddo.

Safon 47: Os oes gennych gyfleuster sgwrsio byw i'w ddefnyddio gan aelodau o'r cyhoedd yng Nghymru, rhaid ichi ddatgan (yn Gymraeg) ar eich gwefan fod eich cyfleuster sgwrsio byw ar gael yn Gymraeg a sut y gellir dod o hyd iddo, a rhaid ichi ei ddarparu yn Gymraeg—

(a) hyd nes ei bod yn angenrheidiol trosglwyddo'r sgwrs fyw i aelod o staff nad yw'n siarad Cymraeg sy'n gallu darparu gwasanaeth ar bwnc penodol, a

(b) hyd nes nad oes aelod o staff sy'n siarad Cymraeg ar gael i ddarparu gwasanaeth ar y pwnc penodol hwnnw.

10 Safonau ynghylch defnydd corff o'r cyfryngau cymdeithasol

Safon 48: Pan fyddwch yn defnyddio'r cyfryngau cymdeithasol, rhaid ichi beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Safon 49: Os bydd aelod o'r cyhoedd yng Nghymru yn cysylltu â chi drwy'r cyfryngau cymdeithasol yn Gymraeg, rhaid ichi ateb yn Gymraeg (os oes angen ateb).

11 Safon ynghylch cynnwys sain a fideo

Safon 50: Rhaid i unrhyw gynnwys sain neu gynnwys fideo yr ydych yn ei gynhyrchu gael ei gynhyrchu yn Gymraeg pan fo'r gynulleidfa a ragwelir yn cynnwys aelodau o'r cyhoedd yng Nghymru a rhaid peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg mewn perthynas â'r cynnwys hwnnw.

12 Safon ynghylch peiriannau hunanwasanaeth

Safon 51: Rhaid ichi sicrhau bod unrhyw beiriannau hunanwasanaeth sydd gennych yng Nghymru yn gweithio'n llawn yn Gymraeg, a rhaid peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg mewn perthynas â'r peiriant hwnnw.

13 Safonau ynghylch arwyddion a hysbysiadau a arddangosir gan gorff

Safon 52: Pan fyddwch—

(a) yn gosod arwydd newydd yng Nghymru neu'n adnewyddu arwydd sydd wedi ei osod yng Nghymru (gan gynnwys arwyddion dros dro), neu

(b) yn cyhoeddi neu'n arddangos hysbysiad yng Nghymru,

rhaid i unrhyw destun sy'n cael ei arddangos ar yr arwydd neu'r hysbysiad gael ei arddangos yn Gymraeg (pa un ai ar yr un arwydd neu hysbysiad sy'n arddangos y testun cyfatebol yn Saesneg neu ar arwydd neu hysbysiad ar wahân); ac os yw'r un testun yn cael ei arddangos yn

Gymraeg ac yn Saesneg, rhaid ichi beidio â thrin y testun Cymraeg yn llai ffafriol na'r testun Saesneg.

Safon 53: Pan fyddwch—

(a) yn gosod arwydd newydd yng Nghymru neu'n adnewyddu arwydd sydd wedi ei osod yng Nghymru (gan gynnwys arwyddion dros dro), neu

(b) yn cyhoeddi neu'n arddangos hysbysiad yng Nghymru,

a bod yr arwydd neu'r hysbysiad hwnnw'n cyfleu yr un wybodaeth yn y Gymraeg a'r Saesneg, rhaid i'r testun Cymraeg gael ei roi mewn safle fel mai hwnnw sy'n debygol o gael ei ddarllen yn gyntaf.

14 Safonau ynghylch derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff

Safon 54: Rhaid i unrhyw wasanaeth derbynfa yr ydych yn ei roi ar gael yn Saesneg hefyd fod ar gael yn Gymraeg, a rhaid i unrhyw aelod o'r cyhoedd yng Nghymru ("P") sydd am gael gwasanaeth derbynfa Cymraeg beidio â chael ei drin yn llai ffafriol na P sydd am gael gwasanaeth derbynfa Saesneg.

Safon 55: Os byddwch yn trefnu ymweliad neu apwyntiad ymlaen llaw i aelod o'r cyhoedd yng Nghymru ("P") a fydd yn golygu y bydd P yn dod i'ch derbynfa, rhaid ichi ofyn i P a yw'n dymuno cael gwasanaeth derbynfa Cymraeg (oni bai eich bod yn gwybod eisoes a yw P yn dymuno cael y gwasanaeth hwnnw yn Gymraeg).

Safon 55A: Rhaid ichi ddarparu gwasanaeth derbynfa wyneb yn wyneb Cymraeg i aelod o'r cyhoedd yng Nghymru ("P") yn eich derbynfa os byddwch wedi trefnu ymweliad neu apwyntiad ymlaen llaw i P, ac—

(a) bod P wedi rhoi gwybod ymlaen llaw ichi ei fod yn dymuno cael y gwasanaeth yn Gymraeg, neu

(b) eich bod eisoes yn gwybod bod P yn dymuno cael y gwasanaeth yn Gymraeg.

Safon 56: Os nad oes gwasanaeth derbynfa wyneb yn wyneb Cymraeg ar gael gennych yn eich derbynfa, rhaid ichi sicrhau bod gwasanaeth derbynfa Cymraeg ar gael dros ffôn yn eich derbynfa.

Safon 57: Rhaid ichi arddangos arwydd yn eich derbynfa sy'n datgan (yn Gymraeg) fod croeso i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg yn y dderbynfa.

Safon 58: Rhaid ichi sicrhau bod staff yn y dderbynfa sy'n gallu darparu gwasanaeth derbynfa Cymraeg yn gwisgo bathodyn sy'n cyfleu hynny.

15 Safonau ynghylch corff yn dyfarnu grantiau

Safon 59: Rhaid i unrhyw ddogfennau yr ydych yn eu cyhoeddi sy'n ymwneud â cheisiadau am grant y caiff aelodau o'r cyhoedd yng Nghymru wneud cais amdano gael eu cyhoeddi yn Gymraeg, a rhaid ichi beidio â thrin fersiwn Gymraeg o'r dogfennau hynny yn llai ffafriol na fersiwn Saesneg ohonynt.

Safon 60: Pan fyddwch yn gwahodd ceisiadau am grant gan aelodau o'r cyhoedd yng Nghymru, rhaid ichi—

(a) datgan yn y gwahoddiad y caniateir i geisiadau gael eu cyflwyno yn Gymraeg ac na fydd unrhyw gais a gyflwynir yn Gymraeg yn cael ei drin yn llai ffafriol na chais a gyflwynir yn Saesneg, a

(b) peidio â thrin ceisiadau am grant a gyflwynir yn Gymraeg yn llai ffafriol na cheisiadau a gyflwynir yn Saesneg (gan gynnwys, ymysg materion eraill, mewn perthynas â'r dyddiad cau ar gyfer cael ceisiadau ac mewn perthynas â'r amserlen ar gyfer rhoi gwybod i geiswyr am benderfyniadau).

Safon 61: Pan fyddwch yn rhoi gwybod i geisydd beth yw eich penderfyniad mewn perthynas â chais am grant, rhaid ichi wneud hynny yn Gymraeg os cyflwynwyd y cais yn Gymraeg.

16 Safonau ar gyfer codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff

Safon 62: Rhaid ichi hybu unrhyw wasanaeth Cymraeg a ddarperir gennych, a hysbysebu'r gwasanaeth hwnnw yn Gymraeg.

Safon 63: Os byddwch yn darparu gwasanaeth yn Gymraeg sy'n cyfateb i wasanaeth yr ydych yn ei ddarparu yn Saesneg, rhaid i unrhyw gyhoeddusrwydd yr ydych yn ei lunio neu unrhyw ddogfen yr ydych yn ei llunio, neu unrhyw wefan yr ydych yn ei chyhoeddi, sy'n cyfeirio at y gwasanaeth Saesneg ddatgan hefyd fod gwasanaeth cyfatebol ar gael yn Gymraeg.

17 Safon ynghylch hunaniaeth gorfforaethol corff

Safon 64: Pan fyddwch yn llunio neu'n diwygio eich hunaniaeth gorfforaethol, rhaid ichi beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Safon 65: Pan fyddwch yn cyflwyno eich hunaniaeth gorfforaethol, rhaid ichi beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

18 Safonau ynghylch cyrsiau a gynigir gan gorff

Safon 66: Os byddwch yn cynnig cwrs addysg sy'n agored i aelodau o'r cyhoedd yng Nghymru, rhaid ichi ei gynnig yn Gymraeg.

Safon 67: Os byddwch yn cynnig cwrs addysg i aelodau o'r cyhoedd yng Nghymru, rhaid ichi—

(a) cynnal asesiad o'r angen i'r cwrs hwnnw gael ei gynnig yn Gymraeg;

(b) cynnig y cwrs hwnnw yn Gymraeg os dangosodd yr asesiad bod angen cynnig y cwrs yn Gymraeg.

19 Safon ynghylch systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff

Safon 68: Pan fyddwch yn cyhoeddi neges dros system annerch gyhoeddus, rhaid ichi wneud y cyhoeddiad hwnnw yn Gymraeg ac, os yw'r cyhoeddiad yn cael ei wneud yn Gymraeg ac yn Saesneg, rhaid i'r cyhoeddiad gael ei wneud yn Gymraeg yn gyntaf.

RHAN 2

SAFONAU SY'N DDIBYNNOL AR SAFONAU ERAILL – AMODAU ARBENNIG

20 Pan fydd hysbysiad cydymffurfio yn ei gwneud yn ofynnol i gorff gydymffurfio ag un o'r safonau a restrir ar res benodol yng ngholofn 1 o Dabl 1, rhaid i'r hysbysiad cydymffurfio hwnnw hefyd ei gwneud yn ofynnol i'r corff hwnnw gydymffurfio (ym mha fodd bynnag y gwêl Comisiynydd y Gymraeg yn briodol) â'r safon neu'r safonau a restrir ar y rhes honno yng ngholofn 2 (neu ag un neu ragor o'r safonau hynny pan nodir hynny).

TABL 1

Rhes	**Colofn 1** *Prif safon*	**Colofn 2** *Safon ddibynnol*

(1)	**Ateb gohebiaeth** Safon 1	Safon 7
(2)	**Gohebu ag aelodau o'r un aelwyd** Safon 3	Safon 6
(3)	**Gohebu â sawl person** Safon 4	Safon 6 Safon 7
(4)	**Safonau cyffredinol ynghylch gohebu** Safon 5	Safon 6 Safon 7
(5)	**Codi ymwybyddiaeth ynghylch gohebu yn Gymraeg** Safon 7	Safon 1
(6)	**Cael galwadau ffôn** Safon 9	Un neu ragor o'r canlynol: Safon 10 Safon 11
(7)	**Cael galwadau ffôn** Safon 10 neu 11	Safon 9 Safon 14
(8)	**Codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau ffôn yn Gymraeg** Safon 14	Un neu ragor o'r canlynol: Safon 10 Safon 11 a hefyd Safon 17
(9)	**Cyfarfodydd â mwy nag un person** Safon 24	Un neu ragor o'r canlynol: Safon 24A Safon 24B Safon 24C a hefyd y canlynol: Safon 24CH
(10)	**Cyfarfodydd â mwy nag un person** Safon 24A, 24B, 24C neu 24CH	Safon 24
(11)	**Cyfarfodydd cyhoeddus** Safon 25	Safon 28
(12)	**Cyfarfodydd cyhoeddus** Safon 28	Safon 25
(13)	**Dogfennau a ffurflenni** Safon 35, 36, 37 neu 38	Safon 39
(14)	**Gwefannau** Safon 40, 41 neu 42	Safon 43
(15)	**Derbynfa** Safon 54	Safon 57 Safon 58
(16)	**Derbynfa** Safon 55	Safon 55A
(17)	**Derbynfa** Safon 56	Safon 57
(18)	**Codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg mewn derbynfa**	Un neu ragor o'r canlynol: Safon 54 Safon 56

	Safon 57	
(19)	**Grantiau** Safon 60	Safon 61

RHAN 3

DEHONGLI'R SAFONAU

21 Rhaid dehongli'r safonau a bennir yn Rhan 1 o'r Atodlen hon fel a ganlyn.

22 Nid yw'r safonau ond yn gymwys i'r graddau y mae corff—
(a) yn cyflenwi gwasanaethau i berson yng Nghymru, neu
(b) yn delio ag unrhyw berson arall mewn cysylltiad â chyflenwi gwasanaethau—
(i) i'r person arall hwnnw yng Nghymru, neu
(ii) i drydydd person yng Nghymru.

23 Nid yw'n ofynnol i gorff lunio, arddangos nac anfon deunydd yn Gymraeg i'r graddau y mae deddfiad arall wedi pennu geiriad dogfen, arwydd neu ffurflen a fyddai'n groes i'r gofyniad hwnnw.

24 At ddibenion y safonau—
(a) nid yw gofyniad i lunio unrhyw ddeunydd ysgrifenedig, i'w anfon, i'w gyhoeddi, i'w arddangos neu i'w roi ar gael yn Gymraeg yn golygu mai dim ond yn Gymraeg y dylid llunio'r deunydd, ei anfon, ei gyhoeddi, ei arddangos neu ei roi ar gael, nac yn golygu y dylid llunio'r deunydd yn Gymraeg yn gyntaf (oni bai bod hynny'n cael ei ddatgan yn benodol yn y safon);
(b) nid yw gofyniad bod gwasanaeth i gael ei ddarparu yn Gymraeg yn golygu mai dim ond yn Gymraeg y dylid darparu'r gwasanaeth hwnnw (oni bai bod hynny'n cael ei ddatgan yn benodol yn y safon).

25 (1) Nid yw'n ofynnol i gorff gyfieithu i'r Gymraeg unrhyw destun nad yw wedi ei lunio ("testun A").
(2) Ni fydd corff yn trin y Gymraeg yn llai ffafriol os nad yw'n cyfieithu testun A i'r Gymraeg ond gweler is-baragraff (3).
(3) Rhaid i gorff ddefnyddio'r fersiwn Gymraeg o destun A os yw person arall wedi llunio testun A yn Gymraeg yn unol—
(a) â'i Gynllun Iaith Gymraeg,
(b) â dyletswydd i gydymffurfio â safonau,
(c) â Rheolau Sefydlog Senedd Cymru,
(ch) ag adran 35(1C) o Ddeddf 2006, neu
(d) â Chynllun Ieithoedd Swyddogol Comisiwn y Senedd.
(4) Yn y paragraff hwn—
(a) ystyr "Cynllun Iaith Gymraeg" yw cynllun iaith Gymraeg a lunnir yn unol â Rhan 2 o Ddeddf yr Iaith Gymraeg 1993(**7**);
(b) ystyr "dyletswydd i gydymffurfio â safonau" yw dyletswydd i gydymffurfio â safon o dan adran 25 o Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011;
(c) ystyr "Deddf 2006" yw Deddf Llywodraeth Cymru 2006(**8**);
(ch) ystyr "Rheolau Sefydlog Senedd Cymru" yw rheolau sefydlog a wnaed o dan adran 31 o Ddeddf 2006;

(**7**) 1993 p. 38.
(**8**) 2006 p. 32.

(d) ystyr "Cynllun Ieithoedd Swyddogol Comisiwn y Senedd" yw'r Cynllun a fabwysiadwyd ac a gyhoeddwyd o dan baragraff 8 o Atodlen 2 i Ddeddf 2006(**9**).

26 (1) Os bodlonir yr amodau ym mharagraffau (a) i (c) neu os bodlonir yr amod yn is-baragraff (2), nid yw'n ofynnol i gorff gydymffurfio ag unrhyw un neu ragor o'r safonau mewn cysylltiad â gweithgaredd neu wasanaeth y cyfeirir ato ym mharagraff (b)—

(a) yr amod cyntaf yw bod argyfwng wedi digwydd, yn digwydd neu ar fin digwydd;

(b) yr ail amod yw bod y gweithgaredd sy'n cael ei gyflawni neu'r gwasanaeth sy'n cael ei ddarparu gan y corff yn angenrheidiol at ddiben atal, rheoli neu leddfu agwedd ar argyfwng neu effaith argyfwng;

(c) y trydydd amod yw bod yr angen am y gweithgaredd neu'r gwasanaeth y cyfeirir ato ym mharagraff (b) yn daer.

(2) Yr amod yw bod y corff yn ymgymryd ag ymarfer argyfwng.

(3) Os bodlonir yr amod yn is-baragraff (2), yna mae'r cyfeiriad at "argyfwng" yn is-baragraff (1)(b) i'w ddarllen fel "y ffug sefyllfa argyfwng".

27 At ddibenion safonau 2, 3, 21, ac 36, mae corff yn gohebu ag unigolyn, yn ffonio unigolyn neu'n anfon dogfen neu ffurflen at unigolyn am y tro cyntaf pan fydd yn gohebu, yn ffonio neu'n anfon dogfen neu ffurflen at yr unigolyn am y tro cyntaf ar ôl y dyddiad y mae hysbysiad cydymffurfio wedi ei gwneud yn ofynnol i'r corff gydymffurfio â'r safon.

28 Yn safon 22, ystyr system ffôn "wedi ei hawtomeiddio" yw system sy'n ateb galwadau ffôn ac yn arwain personau drwy drefn benodedig gyda neges wedi ei recordio sy'n gofyn, er enghraifft, i berson bwyso bysellau gwahanol er mwyn dewis opsiynau gwahanol.

29 Nid yw safonau 23 i 24CH (cyfarfodydd) yn gymwys pan fydd y cyfarfod yn ymweliad i atgyweirio neu i wneud gwaith cynnal a chadw.

30 Nid yw safon 31 yn gymwys i—

(a) perfformiadau o gerddoriaeth;

(b) cynyrchiadau artistig neu ddramatig;

(c) seminarau neu gyflwyniadau llafar sy'n ymwneud â'r perfformiad neu'r cynhyrchiad;

(ch) unrhyw recordiad o'r perfformiad, y cynhyrchiad, y seminar neu'r cyflwyniad llafar.

31 Pan fo safon yn cyfeirio at ddeunydd sydd i'w lunio yn Gymraeg (ac eithrio safonau 40 i 45 (gwefannau ac apiau), 48 a 49 (y cyfryngau cymdeithasol)), mae cyfeiriadau at beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg neu at beidio â thrin fersiwn Gymraeg yn llai ffafriol na fersiwn Saesneg yn cynnwys, ymysg materion eraill (ac yn ychwanegol at faterion penodol y cyfeirir atynt mewn unrhyw safon unigol), peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol o ran—

(a) golwg y deunydd (er enghraifft, mewn perthynas â lliw neu ffont unrhyw destun);

(b) maint y deunydd;

(c) lleoliad ac amlygrwydd y deunydd mewn unrhyw fan cyhoeddus;

(ch) pryd a sut y caiff y deunydd ei gyhoeddi, ei ddarparu neu ei arddangos;

(d) fformat cyhoeddi deunydd.

32 At ddibenion safonau 35, 38, 59, 63 a'r Rhan hon o'r Atodlen, nid yw cyfeiriadau at ddogfennau neu at ddeunyddiau eraill sydd ar gael i aelodau o'r cyhoedd yng Nghymru, neu sy'n cael eu llunio at ddefnydd y cyhoedd, yn cynnwys

(**9**) Diwygiwyd paragraff 8 gan adran 2 o Ddeddf Cynulliad Cenedlaethol Cymru (Ieithoedd Swyddogol) 2012 (dccc 1).

dogfennau neu ddeunyddiau nad ydynt ond ar gael i'r cyhoedd yn rhinwedd Deddf Rhyddid Gwybodaeth 2000(**10**).

33 At ddibenion y safonau mae "dogfennau" yn cynnwys dogfen ar ffurf HTML.

34 (1) Nid yw safonau 35, 36, 37 a 39 yn gymwys i'r ffurflenni a restrir yn is-baragraff (2).

(2) Y ffurflenni yw—

(a) ffurflenni a ddefnyddir gan gorff i recriwtio cyflogeion (gweler safonau 106A, 107 a 108 mewn perthynas â recriwtio);

(b) ffurflenni a ddefnyddir wrth wneud cais am gymorth grant gan gorff (gweler safonau 59 i 61 mewn perthynas â cheisiadau am grantiau).

35 Yn safonau 35, 36, 37 a 39 mae "ffurflenni" yn cynnwys ffurflenni rhyngweithiol.

36 Nid yw safonau 35, 36, 37, 38 a 39 yn gymwys i unrhyw ddeunydd hysbysebu a gynhwysir mewn dogfen, llyfryn, taflen, pamffled neu gerdyn.

37 Nid yw safonau 40 i 44 (gwefannau) yn gymwys i—

(a) ffurflenni neu ddogfennau y darperir dolen iddynt ar wefan, deunydd hysbysebu ar wefan, na chlipiau fideo a sain ar wefan (gweler safonau 35 i 39 am ddarpariaeth benodol mewn perthynas â ffurflenni neu ddogfennau, a safon 32 mewn perthynas â deunydd hysbysebu a lunnir gan gorff, a safon 50 mewn perthynas â chynnwys sain a fideo);

(b) gwybodaeth a gyflwynir gan bersonau (ac eithrio'r corff) ar dudalen ryngweithiol a gyhoeddir ar wefan corff (er enghraifft, ar adran ar gyfer sylwadau, neu ar fforwm trafod);

(c) cyfleuster sgwrsio byw (gweler safonau 46 a 47 am ddarpariaeth benodol mewn perthynas â sgwrsio byw).

38 (1) At ddiben safon 45, ystyr "ap" yw cymhwysiad meddalwedd sydd wedi ei gynllunio i gyflawni tasg benodol ar ddyfais electronig.

(2) Nid yw safon 45 yn gymwys i unrhyw ddeunydd hysbysebu ar ap (gweler safon 32 mewn perthynas â deunydd hysbysebu a lunnir gan gorff).

(3) Nid yw safon 45 yn gymwys i gyfleuster sgwrsio byw (gweler safonau 46 a 47 mewn perthynas â sgwrsio byw).

(4) Nid yw safon 45 yn gymwys i glipiau sain a fideo ar ap (gweler safon 50 mewn perthynas â chynnwys sain a fideo).

39 At ddiben safonau 40 i 45 (gwefannau ac apiau) a safonau 48 a 49 (y cyfryngau cymdeithasol), mae cyfeiriadau at beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg yn cynnwys, ymysg materion eraill (ac yn ychwanegol at faterion penodol y cyfeirir atynt mewn unrhyw safon unigol), peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol o ran—

(a) golwg y deunydd (er enghraifft, mewn perthynas â lliw, maint, ffont a fformat unrhyw destun), neu

(b) pryd y cyhoeddir deunydd ar y wefan, yr ap neu'r cyfryngau cymdeithasol,

ond nid yw'n golygu bod rhaid i ddeunydd Cymraeg ymddangos ar yr un dudalen â deunydd Saesneg, nac ar dudalen y mae person yn debygol o ddod o hyd iddi cyn y dudalen Saesneg wrth chwilio.

40 (1) At ddibenion safonau 46 a 47 a pharagraffau 37, 38, 40 a 41, ystyr "cyfleuster sgwrsio byw" yw cymhwysiad negeseua ar-lein o fewn gwefan neu ap, sydd wedi ei gynllunio'n benodol i ddarparu dull cyfathrebu amser real.

(2) Nid yw safonau 46 a 47 (cyfleuster sgwrsio byw) yn gymwys i unrhyw ddeunydd hysbysebu ar gyfleuster sgwrsio byw nac i glipiau fideo a sain a ddarperir drwy'r cyfleuster sgwrsio byw (gweler safon 32 mewn perthynas â deunydd hysbysebu a lunnir gan gorff, a gweler safon 50 mewn perthynas â chynnwys sain a fideo).

(**10**) 2000 p. 36.

(3) Nid yw safonau 46 a 47 (cyfleuster sgwrsio byw) yn gymwys i ffurflenni neu ddogfennau y darperir dolen iddynt drwy'r cyfleuster sgwrsio byw (gweler safonau 35 i 39 am ddarpariaeth benodol mewn perthynas â ffurflenni neu ddogfennau).

41 (1) Nid yw safonau 1 i 7 (gohebu) yn gymwys i ohebiaeth a anfonir drwy gyfleuster sgwrsio byw na thrwy'r cyfryngau cymdeithasol (gweler safonau 46 a 47 mewn perthynas â sgwrsio byw a safonau 48 a 49 mewn perthynas â'r cyfryngau cymdeithasol).

(2) Nid yw safonau 40 i 45 (gwefannau ac apiau) yn gymwys i'r cyfryngau cymdeithasol (gweler safonau 48 a 49 mewn perthynas â'r cyfryngau cymdeithasol).

42 Nid yw safonau 48 a 49 (y cyfryngau cymdeithasol) yn gymwys i—

(a) ffurflenni neu ddogfennau y darperir dolen iddynt drwy'r cyfryngau cymdeithasol, nac i glipiau fideo a sain a ddarperir drwy'r cyfryngau cymdeithasol (gweler safonau 35 i 39 am ddarpariaeth benodol mewn perthynas â ffurflenni neu ddogfennau, a safon 32 mewn perthynas â deunydd hysbysebu a lunnir gan gorff, a safon 50 mewn perthynas â chynnwys sain a fideo);

(b) gwybodaeth a gyflwynir gan bersonau (ac eithrio'r corff) ar gyfrif cyfryngau cymdeithasol corff (er enghraifft, ar adran ar gyfer sylwadau).

43 At ddiben safon 51 (peiriannau hunanwasanaeth), mae cyfeiriad at beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg yn cynnwys, ymysg materion eraill, peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol o ran golwg y deunydd (er enghraifft, mewn perthynas â lliw, maint, ffont a fformat unrhyw destun), ond nid yw'n golygu bod rhaid i ddeunydd Cymraeg ymddangos ar sgrin yr un pryd â deunydd Saesneg.

44 At ddibenion safonau 54 i 58 (derbyn ymwelwyr)—

(a) ystyr "derbynfa" yw ardal yn swyddfeydd a lleoliadau gwasanaeth corff lle y mae staff ar gael at ddiben croesawu personau;

(b) ystyr "gwasanaeth derbynfa" yw gwasanaeth croesawu personau i swyddfeydd neu leoliadau gwasanaeth y corff yng Nghymru gan staff sydd ar gael at y diben hwnnw;

(c) mae "lleoliadau gwasanaeth" yn cynnwys canolfannau cyngor, canolfannau cymunedol a chanolfannau galw heibio.

45 At ddibenion safonau 7, 52 a 53, ystyr "hysbysiad" yw unrhyw hysbysiad y mae corff yn ei gyhoeddi, ond nid yw'n cynnwys hysbysiadau a ragnodir gan ddeddfiad.

46 (1) At ddibenion safonau 64 a 65, mae'r cyfeiriad at gorff yn llunio, yn diwygio neu'n cyflwyno ei "hunaniaeth gorfforaethol" yn cynnwys, ymysg pethau eraill, y ffordd y mae corff yn ei gyflwyno ei hun drwy ddatganiadau gweledol, yr enw neu'r enwau a ddefnyddir gan gorff, a'r brandio a'r sloganau a ddefnyddir gan gorff (er enghraifft, brandio a sloganau a argraffir ar ei bapur ysgrifennu).

(2) Nid yw safonau 64 a 65 yn gymwys i'r graddau y mae deddfiad yn ei gwneud yn ofynnol i gorff ddefnyddio enw cyfreithiol.

47 At ddibenion safonau 66 a 67 (cyrsiau), ystyr "cwrs addysg" yw unrhyw seminar, hyfforddiant, gweithdy neu ddarpariaeth debyg sy'n cael ei ddarparu neu ei darparu ar gyfer addysgu neu wella sgiliau aelodau o'r cyhoedd yng Nghymru; ond nid yw'n cynnwys—

(a) gweithgareddau na chyrsiau sy'n cael eu darparu fel rhan o'r cwricwlwm yn unol ag unrhyw ddeddfiad, neu

(b) seminarau na chyflwyniadau llafar sy'n ymwneud â pherfformiad neu gynhyrchiad.

48 At ddibenion y safonau, ystyr “deddfiad” yw deddfiad (pa bryd bynnag y’i deddfir neu y’i gwneir) sydd wedi ei gynnwys mewn unrhyw un o’r canlynol, neu mewn offeryn a wneir o dan unrhyw un o’r canlynol—

(a) Deddf Seneddol, neu

(b) Mesur neu Ddeddf gan Senedd Cymru.

ATODLEN 2

Rheoliad 2(2)

Safonau Llunio Polisi

RHAN 1

Y SAFONAU

1 Safonau ynghylch ystyried effeithiau penderfyniadau polisi a wneir gan gorff ar y Gymraeg

Safon 69: Pan fyddwch yn llunio polisi newydd, neu’n adolygu neu’n addasu polisi sydd eisoes yn bodoli, rhaid ichi ystyried pa effeithiau, os o gwbl (pa un a yw’r rheini’n bositif neu’n andwyol), y byddai’r penderfyniad polisi yn eu cael ar—

(a) cyfleoedd i bersonau ddefnyddio’r Gymraeg, a

(b) peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na’r Saesneg.

Safon 70: Pan fyddwch yn llunio polisi newydd, neu’n adolygu neu’n addasu polisi sydd eisoes yn bodoli, rhaid ichi ystyried sut y gellid llunio’r polisi (neu sut y gellid newid polisi sydd eisoes yn bodoli) fel y byddai’r penderfyniad polisi’n cael effeithiau positif, neu effeithiau mwy positif, ar—

(a) cyfleoedd i bersonau ddefnyddio’r Gymraeg, a

(b) peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na’r Saesneg.

Safon 71: Pan fyddwch yn llunio polisi newydd, neu’n adolygu neu’n addasu polisi sydd eisoes yn bodoli, rhaid ichi ystyried sut y gellid llunio’r polisi (neu sut y gellid newid polisi sydd eisoes yn bodoli) fel na fyddai’r penderfyniad polisi’n cael effeithiau andwyol, neu fel y byddai’n cael effeithiau llai andwyol, ar—

(a) cyfleoedd i bersonau ddefnyddio’r Gymraeg, a

(b) peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na’r Saesneg.

Safon 72: Pan fyddwch yn cyhoeddi dogfen ymgynghori sy’n ymwneud â phenderfyniad polisi, rhaid i’r ddogfen honno ystyried a cheisio barn ynghylch yr effeithiau (pa un a yw’r rheini’n bositif neu’n andwyol) y byddai’r penderfyniad polisi o dan ystyriaeth yn eu cael ar—

(a) cyfleoedd i bersonau ddefnyddio’r Gymraeg, a

(b) peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na’r Saesneg.

Safon 73: Pan fyddwch yn cyhoeddi dogfen ymgynghori sy’n ymwneud â phenderfyniad polisi, rhaid i’r ddogfen honno ystyried a cheisio barn ynghylch sut y gellid llunio neu addasu’r polisi o dan ystyriaeth fel y byddai’n cael effeithiau positif, neu effeithiau mwy positif, ar—

(a) cyfleoedd i bersonau ddefnyddio’r Gymraeg, a

(b) peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na’r Saesneg.

Safon 74: Pan fyddwch yn cyhoeddi dogfen ymgynghori sy’n ymwneud â phenderfyniad polisi, rhaid i’r ddogfen honno ystyried a cheisio barn ynghylch sut y gellid llunio neu addasu’r polisi o dan ystyriaeth fel na fyddai’n cael effeithiau andwyol, neu fel y byddai’n cael effeithiau llai andwyol, ar—

(a) cyfleoedd i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg, a
(b) peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Safon 75: Rhaid ichi lunio a chyhoeddi polisi dyfarnu grantiau (neu, pan fo'n briodol, ddiwygio polisi sydd eisoes yn bodoli) sy'n ei gwneud yn ofynnol ichi ystyried y materion a ganlyn pan fyddwch yn gwneud penderfyniadau mewn perthynas â dyfarnu grant—

(a) pa effeithiau, os o gwbl (a pha un a yw'r rheini'n bositif neu'n andwyol), y byddai dyfarnu grant yn eu cael ar—
  (i) cyfleoedd i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg, a
  (ii) peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg;
(b) sut y gellid gwneud neu weithredu'r penderfyniad (er enghraifft, drwy osod amodau grant) fel y byddai'n cael effeithiau positif, neu effeithiau mwy positif, ar—
  (i) cyfleoedd i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg, a
  (ii) peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg;
(c) sut y gellid gwneud neu weithredu'r penderfyniad (er enghraifft, drwy osod amodau grant) fel na fyddai'n cael effeithiau andwyol, neu fel y byddai'n cael effeithiau llai andwyol, ar—
  (i) cyfleoedd i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg, a
  (ii) peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg;
(ch) a oes angen ichi ofyn i'r ceisydd am grant am unrhyw wybodaeth ychwanegol er mwyn eich cynorthwyo i asesu effeithiau dyfarnu grant ar—
  (i) cyfleoedd i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg, a
  (ii) peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Safon 76: Pan fyddwch yn comisiynu neu'n gwneud gwaith ymchwil y bwriedir iddo eich cynorthwyo i wneud penderfyniad polisi, rhaid ichi sicrhau bod yr ymchwil yn ystyried pa effeithiau, os o gwbl (a pha un a ydynt yn rhai positif neu'n rhai andwyol), y byddai'r penderfyniad polisi sydd o dan ystyriaeth yn eu cael ar—

(a) cyfleoedd i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg, a
(b) peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Safon 77: Pan fyddwch yn comisiynu neu'n gwneud gwaith ymchwil y bwriedir iddo eich cynorthwyo i wneud penderfyniad polisi, rhaid ichi sicrhau bod yr ymchwil yn ystyried sut y gellid gwneud y penderfyniad polisi sydd o dan ystyriaeth fel y byddai'n cael effeithiau positif, neu effeithiau mwy positif, ar—

(a) cyfleoedd i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg, a
(b) peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Safon 78: Pan fyddwch yn comisiynu neu'n gwneud gwaith ymchwil y bwriedir iddo eich cynorthwyo i wneud penderfyniad polisi, rhaid ichi sicrhau bod yr ymchwil yn ystyried sut y gellid gwneud y penderfyniad polisi sydd o dan ystyriaeth fel na fyddai'n cael effeithiau andwyol, neu fel y byddai'n cael effeithiau llai andwyol, ar—

(a) cyfleoedd i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg, a
(b) peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

RHAN 2

DEHONGLI'R SAFONAU

2 Yn Rhan 1 o'r Atodlen hon, ystyr "penderfyniad polisi" yw unrhyw benderfyniad a wneir gan gorff sy'n ymwneud ag arfer ei swyddogaethau neu gynnal ei fusnes

neu ymgymeriad arall, ac mae hynny'n cynnwys, ymysg pethau eraill (ac fel y bo'n briodol i'r corff), benderfyniadau ynghylch—

(a) lleoliad a maint datblygiadau newydd;
(b) arfer pwerau statudol;
(c) cynnwys datganiadau polisi;
(ch) strategaethau neu gynlluniau strategol;
(d) strwythurau mewnol a lleoliadau swyddfeydd;
(dd) recriwtio neu ddefnyddio gwirfoddolwyr.

3 Yn Rhan 1 o'r Atodlen hon, mae cyfeiriad at effeithiau positif neu effeithiau andwyol yn gyfeiriad at yr effeithiau hynny pa un a ydynt yn uniongyrchol neu'n anuniongyrchol.

ATODLEN 3

Rheoliad 2(3)

Safonau Gweithredu

RHAN 1

Y SAFONAU

1 **Safonau ynghylch defnyddio'r Gymraeg o fewn gweinyddiaeth fewnol corff**

Safon 79: Rhaid ichi ddatblygu polisi ar ddefnyddio'r Gymraeg yn fewnol, at ddiben hybu a hwyluso defnyddio'r Gymraeg, a rhaid ichi gyhoeddi'r polisi hwnnw ar eich mewnrwyd.

Safon 80: Pan fyddwch yn cynnig swydd newydd i unigolyn, rhaid ichi ofyn i'r unigolyn hwnnw a yw'n dymuno i'r contract cyflogaeth neu gontract am wasanaethau gael ei ddarparu yn Gymraeg; ac os yw'r unigolyn yn dymuno hynny rhaid ichi ddarparu'r contract yn Gymraeg.

Safon 81: Rhaid ichi ofyn i bob cyflogai ("A") a yw'n dymuno cael unrhyw un neu ragor o'r canlynol yn Gymraeg, ac os yw A yn dymuno cael un neu ragor yn Gymraeg, rhaid ichi ei ddarparu (neu eu darparu) i A yn Gymraeg—

(a) unrhyw ohebiaeth sy'n ymwneud â chyflogaeth A ac sydd wedi ei chyfeirio at A;
(b) unrhyw ddogfennau sy'n amlinellu anghenion neu ofynion hyfforddi A;
(c) unrhyw ddogfennau sy'n amlinellu amcanion perfformiad A;
(ch) unrhyw ddogfennau sy'n amlinellu cynllun gyrfa A neu sy'n cofnodi cynllun gyrfa A;
(d) unrhyw ffurflenni sy'n cofnodi ac yn awdurdodi gwyliau blynyddol;
(dd) unrhyw ffurflenni sy'n cofnodi ac yn awdurdodi absenoldebau o'r gwaith;
(e) unrhyw ffurflenni sy'n cofnodi ac yn awdurdodi oriau gweithio hyblyg.

Safon 82: Os byddwch yn cyhoeddi unrhyw un neu ragor o'r canlynol, rhaid ichi ei gyhoeddi yn Gymraeg pan fo'n cael ei greu neu ei ddiwygio—

(a) polisi ynghylch ymddygiad yn y gweithle;
(b) polisi ynghylch iechyd a llesiant yn y gwaith;
(c) polisi ynghylch cyflogau neu fuddion yn y gweithle;
(ch) polisi ynghylch rheoli perfformiad;
(d) polisi ynghylch absenoldeb o'r gwaith;
(dd) polisi ynghylch amodau gwaith;
(e) polisi ynghylch patrymau gwaith.

2 Safonau ynghylch cwynion a wneir gan aelod o staff corff

Safon 83: Rhaid ichi ganiatáu, a datgan mewn unrhyw ddogfen sydd gennych sy'n nodi eich gweithdrefnau ar gyfer gwneud cwynion, y caiff aelod o staff—

(a) gwneud cwyn ichi yn Gymraeg, a

(b) ymateb, yn Gymraeg, i gŵyn a wnaed am yr aelod hwnnw o staff,

a rhaid ichi hefyd roi gwybod i aelodau o staff am yr hawl honno.

Safon 84: Os byddwch yn cael cwyn gan aelod o staff neu'n cael cwyn ynghylch aelod o staff, a bod angen cyfarfod â'r aelod hwnnw o staff, rhaid ichi—

(a) cynnig cynnal y cyfarfod yn Gymraeg neu, os yw'n angenrheidiol, ddarparu gwasanaeth cyfieithu o'r Gymraeg i'r Saesneg at y diben hwnnw, a

(b) os yw'r aelod o staff yn dymuno i'r cyfarfod gael ei gynnal yn Gymraeg, gynnal y cyfarfod yn Gymraeg neu, os yw'n angenrheidiol, gyda chymorth gwasanaeth cyfieithu ar y pryd neu wasanaeth cyfieithu olynol o'r Gymraeg i'r Saesneg.

Safon 85: Pan fyddwch yn rhoi gwybod i aelod o staff beth yw eich penderfyniad mewn perthynas â chŵyn a wneir gan yr aelod hwnnw o staff, neu mewn perthynas â chŵyn a wneir am yr aelod hwnnw o staff, rhaid ichi wneud hynny yn Gymraeg os yw'r aelod hwnnw o staff—

(a) wedi gwneud y gŵyn yn Gymraeg,

(b) wedi ymateb yn Gymraeg i'r gŵyn,

(c) wedi gofyn bod cyfarfod ynglŷn â'r gŵyn yn cael ei gynnal yn Gymraeg, neu

(ch) wedi gofyn am gael defnyddio'r Gymraeg mewn cyfarfod ynglŷn â'r gŵyn.

3 Safonau ynghylch corff yn disgyblu staff

Safon 86: Rhaid ichi—

(a) caniatáu a datgan mewn unrhyw ddogfen sydd gennych sy'n nodi eich trefniadau ar gyfer disgyblu staff y caiff unrhyw aelod o staff ymateb yn Gymraeg i unrhyw honiadau a wneir yn erbyn yr aelod hwnnw o staff, a

(b) os byddwch yn dechrau gweithdrefn ddisgyblu mewn perthynas ag aelod o staff, roi gwybod i'r aelod hwnnw o staff am yr hawl honno.

Safon 87: Os byddwch yn trefnu cyfarfod ag aelod o staff ynghylch achos disgyblu sy'n ymwneud ag ymddygiad yr aelod hwnnw o staff, rhaid ichi—

(a) cynnig cynnal y cyfarfod yn Gymraeg neu, os yw'n angenrheidiol, ddarparu gwasanaeth cyfieithu o'r Gymraeg i'r Saesneg at y diben hwnnw, a

(b) os yw'r aelod o staff yn dymuno i'r cyfarfod gael ei gynnal yn Gymraeg, gynnal y cyfarfod yn Gymraeg neu, os yw'n angenrheidiol, gyda chymorth gwasanaeth cyfieithu ar y pryd neu wasanaeth cyfieithu olynol o'r Gymraeg i'r Saesneg.

Safon 88: Pan fyddwch yn rhoi gwybod i aelod o staff beth yw eich penderfyniad yn dilyn gweithdrefn ddisgyblu, rhaid ichi wneud hynny yn Gymraeg os yw'r aelod hwnnw o staff—

(a) wedi ymateb i honiadau a wnaed yn erbyn yr aelod hwnnw o staff yn Gymraeg,

(b) wedi gofyn bod cyfarfod ynglŷn â'r weithdrefn ddisgyblu yn cael ei gynnal yn Gymraeg, neu

(c) wedi gofyn am gael defnyddio'r Gymraeg mewn cyfarfod ynglŷn â'r weithdrefn ddisgyblu.

4 Safonau ynghylch technoleg gwybodaeth corff a deunyddiau cymorth a ddarperir gan gorff, ac ynghylch y fewnrwyd

Safon 89: Rhaid ichi ddarparu meddalwedd gyfrifiadurol ar gyfer gwirio sillafu a gramadeg y Gymraeg i'ch staff, a darparu rhyngwynebau Cymraeg ar gyfer meddalwedd (pan fo rhyngwyneb ar gael).

Safon 90: Rhaid ichi sicrhau—

(a) bod testun pob tudalen ar eich mewnrwyd ar gael yn Gymraeg,

(b) bod pob tudalen Gymraeg ar eich mewnrwyd yn gweithredu'n llawn, ac

(c) nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg ar eich mewnrwyd.

Safon 91: Rhaid ichi sicrhau—

(a) bod testun hafan eich mewnrwyd ar gael yn Gymraeg,

(b) bod unrhyw destun Cymraeg ar hafan eich mewnrwyd (neu, pan fo'n berthnasol, fod hafan Gymraeg eich mewnrwyd) yn gweithredu'n llawn, ac

(c) nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg mewn perthynas â hafan eich mewnrwyd.

Safon 92: Bob tro y byddwch yn cyhoeddi tudalen newydd neu'n diwygio tudalen ar eich mewnrwyd, rhaid ichi sicrhau—

(a) bod testun y dudalen honno ar gael yn Gymraeg,

(b) bod unrhyw fersiwn Gymraeg o'r dudalen yn gweithredu'n llawn, ac

(c) nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg mewn perthynas â thestun y dudalen honno.

Safon 93: Os oes gennych dudalen Gymraeg ar eich mewnrwyd sy'n cyfateb i dudalen Saesneg, rhaid ichi ddatgan yn glir ar y dudalen Saesneg fod y dudalen hefyd ar gael yn Gymraeg, a rhaid ichi ddarparu dolen uniongyrchol i'r dudalen Gymraeg ar y dudalen Saesneg gyfatebol.

Safon 94: Rhaid ichi neilltuo a chynnal tudalen (neu dudalennau) ar eich mewnrwyd sy'n darparu gwasanaethau a deunydd cymorth i hybu'r Gymraeg ac i gynorthwyo eich staff i ddefnyddio'r Gymraeg.

Safon 95: Rhaid ichi ddarparu'r rhyngwyneb a'r dewislenni ar eich tudalennau mewnrwyd yn Gymraeg.

5 Safonau ynghylch corff yn meithrin sgiliau yn y Gymraeg drwy gynllunio a hyfforddi ei weithlu

Safon 96: Rhaid ichi asesu sgiliau Cymraeg eich cyflogeion.

Safon 97: Rhaid ichi gynnig—

(a) darparu hyfforddiant yn Gymraeg yn y meysydd a ganlyn, os ydych yn darparu hyfforddiant o'r fath yn Saesneg—

(i) recriwtio a chyfweld,

(ii) rheoli perfformiad,

(iii) gweithdrefnau cwyno a disgyblu,

(iv) ymsefydlu,

(v) delio â'r cyhoedd, a

(vi) iechyd a diogelwch, a

(b) os yw o leiaf un aelod o staff wedi rhoi gwybod ichi ei fod yn dymuno i'r hyfforddiant gael ei ddarparu yn Gymraeg, rhaid ichi ddarparu'r hyfforddiant yn Gymraeg.

Safon 98: Rhaid ichi gynnig—

(a) darparu hyfforddiant yn Gymraeg i'ch aelodau o staff ar ddefnyddio'r Gymraeg yn effeithiol mewn—

(i) cyfarfodydd,

(ii) cyfweliadau, a

(iii) gweithdrefnau cwyno a disgyblu, a

(b) os yw o leiaf un aelod o staff wedi rhoi gwybod ichi ei fod yn dymuno i'r hyfforddiant gael ei ddarparu yn Gymraeg, rhaid ichi ddarparu'r hyfforddiant yn Gymraeg.

Safon 99: Rhaid ichi ddarparu cyfleoedd yn ystod oriau gwaith—
(a) i'ch cyflogeion gael gwersi Cymraeg sylfaenol, a
(b) i gyflogeion sy'n rheoli pobl eraill gael hyfforddiant ar ddefnyddio'r Gymraeg yn eu rôl fel rheolwyr.

Safon 100: Rhaid ichi ddarparu cyfleoedd i'ch cyflogeion gael hyfforddiant, yn rhad ac am ddim, er mwyn gwella eu sgiliau Cymraeg.

Safon 101: Rhaid ichi ddarparu cyrsiau hyfforddi er mwyn i'ch cyflogeion ddatblygu—
(a) ymwybyddiaeth o'r Gymraeg (gan gynnwys ymwybyddiaeth o hanes yr iaith a'i lle yn niwylliant Cymru);
(b) dealltwriaeth o'r ddyletswydd i weithredu yn unol â safonau'r Gymraeg;
(c) dealltwriaeth o'r modd y gellir defnyddio'r Gymraeg yn y gweithle.

Safon 102: Pan fyddwch yn darparu gwybodaeth i gyflogeion newydd (er enghraifft, fel rhan o broses ymsefydlu), rhaid ichi ddarparu gwybodaeth at ddiben codi eu hymwybyddiaeth o'r Gymraeg.

Safon 103: Rhaid ichi ddarparu—
(a) geiriad neu logo ar gyfer llofnodion e-bost eich staff sy'n eu galluogi i ddynodi a ydynt yn siarad Cymraeg yn rhugl neu'n dysgu'r iaith, a
(b) geiriad ar gyfer eich cyflogeion a fydd yn eu galluogi i gynnwys fersiwn Gymraeg o'u manylion cyswllt mewn negeseuon e-bost, a fersiwn Gymraeg o unrhyw neges sy'n rhoi gwybod i bobl eraill nad ydynt ar gael i ymateb i negeseuon e-bost.

Safon 104: Rhaid ichi—
(a) rhoi ar gael i aelodau o staff sy'n gallu siarad Cymraeg fathodyn iddynt ei wisgo i gyfleu hynny, a
(b) hybu gwisgo bathodyn ymhlith aelodau o staff.

6 Safonau ynghylch corff yn recriwtio ac yn penodi

Safon 105: Pan fyddwch yn asesu'r anghenion ar gyfer swydd newydd neu swydd wag, rhaid ichi asesu'r angen am sgiliau yn y Gymraeg, a'i chategoreiddio fel swydd y mae un neu ragor o'r canlynol yn gymwys iddi—
(a) bod sgiliau yn y Gymraeg yn hanfodol,
(b) bod angen dysgu sgiliau yn y Gymraeg pan benodir rhywun i'r swydd,
(c) bod sgiliau yn y Gymraeg yn ddymunol, neu
(ch) nad yw sgiliau yn y Gymraeg yn angenrheidiol.

Safon 105A: Os byddwch wedi categoreiddio swydd fel un sy'n nodi bod sgiliau yn y Gymraeg yn hanfodol, yn ddymunol neu fod angen eu dysgu, rhaid ichi—
(a) pennu hynny wrth hysbysebu'r swydd, a
(b) hysbysebu'r swydd yn Gymraeg.

Safon 106: Pan fyddwch yn hysbysebu swydd, rhaid ichi ddatgan y caniateir i geisiadau gael eu cyflwyno yn Gymraeg, ac na fydd cais a gyflwynir yn y Gymraeg yn cael ei drin yn llai ffafriol na chais a gyflwynir yn Saesneg.

Safon 106A: Os byddwch yn cyhoeddi—
(a) ffurflenni cais am swyddi;
(b) deunydd esboniadol ynghylch eich gweithdrefn ar gyfer ymgeisio am swyddi;
(c) gwybodaeth am eich proses gyfweld, neu am unrhyw ddulliau asesu eraill wrth ymgeisio am swyddi;

(ch) swydd-ddisgrifiadau,

rhaid ichi eu cyhoeddi yn Gymraeg a rhaid ichi sicrhau nad ydych yn trin y fersiynau Cymraeg o'r dogfennau yn llai ffafriol nag unrhyw fersiynau Saesneg ohonynt.

Safon 106B: Rhaid ichi beidio â thrin cais am swydd a wneir yn Gymraeg yn llai ffafriol na chais a wneir yn Saesneg (gan gynnwys, ymysg materion eraill, mewn perthynas â'r dyddiad cau yr ydych yn ei osod ar gyfer cael ceisiadau, ac mewn perthynas ag unrhyw amserlen ar gyfer rhoi gwybod i ymgeiswyr am benderfyniadau).

Safon 107: Rhaid ichi sicrhau bod eich ffurflenni cais am swyddi yn rhoi lle i ymgeiswyr nodi eu bod yn dymuno cael cyfweliad neu ddull arall o asesiad yn Gymraeg ac, os yw ymgeisydd yn dymuno hynny, rhaid ichi gynnal unrhyw gyfweliad neu ddull arall o asesiad yn Gymraeg (heb gymorth gwasanaeth cyfieithu ar y pryd na gwasanaeth cyfieithu olynol).

Safon 108: Rhaid ichi sicrhau bod eich ffurflenni cais am swyddi yn rhoi lle i ymgeiswyr nodi eu bod yn dymuno cael cyfweliad neu ddull arall o asesiad yn Gymraeg ac, os yw ymgeisydd yn dymuno hynny, rhaid ichi gynnal unrhyw gyfweliad neu ddull arall o asesiad yn Gymraeg, neu, os yw'n angenrheidiol, ddarparu gwasanaeth cyfieithu ar y pryd neu wasanaeth cyfieithu olynol o'r Gymraeg i'r Saesneg at y diben hwnnw.

Safon 109: Pan fyddwch yn rhoi gwybod i ymgeisydd beth yw eich penderfyniad mewn perthynas â chais am swydd, rhaid ichi wneud hynny yn Gymraeg os gwnaed y cais yn Gymraeg.

RHAN 2

SAFONAU SY'N DDIBYNNOL AR SAFONAU ERAILL – AMODAU ARBENNIG

7 Pan fydd hysbysiad cydymffurfio yn ei gwneud yn ofynnol i gorff gydymffurfio ag un o'r safonau a restrir ar res benodol yng ngholofn 1 o Dabl 1, rhaid i'r hysbysiad cydymffurfio hwnnw hefyd ei gwneud yn ofynnol i'r corff hwnnw gydymffurfio (ym mha fodd bynnag y gwêl Comisiynydd y Gymraeg yn briodol) â'r safon neu'r safonau a restrir ar y rhes honno yng ngholofn 2.

TABL 1

Rhes	**Colofn 1** *Prif safon*	**Colofn 2** *Safon ddibynnol*
(1)	**Y fewnrwyd** Safon 90, 91 neu 92	Safon 93
(2)	**Recriwtio a phenodi** Safon 105	Safon 105A
(3)	**Recriwtio** Safon 106	Safon 106A Safon 106B

RHAN 3

DEHONGLI'R SAFONAU

8 Rhaid dehongli'r safonau a bennir yn Rhan 1 o'r Atodlen hon fel a ganlyn.

9 (1) Nid yw'n ofynnol i gorff gyfieithu i'r Gymraeg unrhyw destun nad yw wedi ei lunio ("testun A").

(2) Ni fydd corff yn trin y Gymraeg yn llai ffafriol os nad yw'n cyfieithu testun A i'r Gymraeg ond gweler is-baragraff (3).

(3) Rhaid i gorff ddefnyddio'r fersiwn Gymraeg o destun A os yw person arall wedi llunio testun A yn Gymraeg yn unol—

(a) â'i Gynllun Iaith Gymraeg,

(b) â dyletswydd i gydymffurfio â safonau,

(c) â Rheolau Sefydlog Senedd Cymru,

(ch) ag adran 35(1C) o Ddeddf 2006, neu

(d) â Chynllun Ieithoedd Swyddogol Comisiwn y Senedd.

(4) Yn y paragraff hwn—

(a) ystyr "Cynllun Iaith Gymraeg" yw cynllun iaith Gymraeg a lunnir yn unol â Rhan 2 o Ddeddf yr Iaith Gymraeg 1993;

(b) ystyr "dyletswydd i gydymffurfio â safonau" yw dyletswydd i gydymffurfio â safon o dan adran 25 o Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011;

(c) ystyr "Deddf 2006" yw Deddf Llywodraeth Cymru 2006;

(ch) ystyr "Rheolau Sefydlog Senedd Cymru" yw rheolau sefydlog a wnaed o dan adran 31 o Ddeddf 2006;

(d) ystyr "Cynllun Ieithoedd Swyddogol Comisiwn y Senedd" yw'r Cynllun a fabwysiadwyd ac a gyhoeddwyd o dan baragraff 8 o Atodlen 2 i Ddeddf 2006.

10 At ddibenion safonau 90, 91 ac 92 (mewnrwyd corff), mae cyfeiriadau at beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg yn cynnwys, ymysg materion eraill (ac yn ogystal â materion penodol y cyfeirir atynt mewn unrhyw safon unigol), peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol o ran—

(a) golwg y deunydd (er enghraifft mewn perthynas â lliw, maint, ffont, a fformat unrhyw destun);

(b) pryd y caiff y deunydd ei gyhoeddi ar y fewnrwyd,

ond nid yw'n golygu bod rhaid i'r deunydd Cymraeg ymddangos ar yr un dudalen â'r deunydd Saesneg, nac ar dudalen a fydd yn debygol o agor cyn y fersiwn Saesneg gyfatebol o dudalen.

11 Nid yw safonau 90 i 92 (y fewnrwyd) yn gymwys i—

(a) ffurflenni neu ddogfennau y darperir dolen iddynt ar y fewnrwyd, deunydd hysbysebu ar y fewnrwyd, na chlipiau fideo a sain ar y fewnrwyd (gweler safonau 81 ac 82 am ddarpariaeth benodol mewn perthynas â dogfennau a safonau 106A, 107 a 108 mewn perthynas â ffurflenni);

(b) gwybodaeth a gyflwynir gan bersonau ar dudalen ryngweithiol a gyhoeddir ar fewnrwyd corff (er enghraifft, ar adran ar gyfer sylwadau neu ar fforwm trafod).

12 At ddibenion safon 106A (recriwtio), mae cyfeiriadau at beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg yn cynnwys, ymysg materion eraill (ac yn ogystal â materion penodol y cyfeirir atynt mewn unrhyw safon unigol), peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol o ran—

(a) golwg y deunydd (er enghraifft, mewn perthynas â lliw neu ffont unrhyw destun);

(b) maint y deunydd;

(c) lleoliad ac amlygrwydd y deunydd mewn unrhyw fan cyhoeddus;

(ch) pryd a sut y caiff y deunydd ei gyhoeddi, ei ddarparu neu ei arddangos;

(d) fformat cyhoeddi'r deunydd.

13 Yn safonau 81, 106A, 107 a 108 mae "ffurflenni" yn cynnwys ffurflenni rhyngweithiol.

14 At ddibenion y safonau, nid yw gofyniad i gyhoeddi neu ddarparu unrhyw ddeunydd ysgrifenedig yn Gymraeg yn golygu y dylid cyhoeddi neu ddarparu deunydd yn Gymraeg yn unig, ac nid yw'n golygu ychwaith y dylid llunio'r deunydd yn Gymraeg yn gyntaf (oni nodir hynny yn benodol yn y safon).

ATODLEN 4

Rheoliad 2(4)

Safonau Cadw Cofnodion

RHAN 1

Y SAFONAU

1 **Safonau ynghylch cadw cofnodion gan gorff**

Safon 110: Rhaid ichi gadw cofnod, mewn perthynas â phob blwyddyn ariannol, o nifer y cwynion yr ydych yn eu cael sy'n ymwneud â'ch cydymffurfedd â'r safonau.

Safon 111: Rhaid ichi gadw copi o unrhyw gŵyn ysgrifenedig yr ydych yn ei chael sy'n ymwneud â'ch cydymffurfedd â'r safonau yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy.

Safon 112: Rhaid ichi gadw cofnod (yn dilyn asesiadau o sgiliau iaith Gymraeg eich cyflogeion a wnaed gennych yn unol â safon 96) o nifer y cyflogeion sy'n meddu ar sgiliau yn y Gymraeg ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol a, phan fo hynny'n wybyddus ichi, rhaid ichi gadw cofnod o lefel sgiliau'r cyflogeion hynny.

Safon 113: Rhaid ichi gadw cofnod, mewn perthynas â phob blwyddyn ariannol, o nifer y swyddi newydd a'r swyddi gwag a gategoreiddiwyd (yn unol â safon 105) fel swyddi sy'n nodi—

(a) bod sgiliau yn y Gymraeg yn hanfodol;

(b) bod angen dysgu sgiliau yn y Gymraeg unwaith y penodir rhywun i'r swydd;

(c) bod sgiliau yn y Gymraeg yn ddymunol; neu

(ch) nad yw sgiliau yn y Gymraeg yn angenrheidiol.

RHAN 2

DEHONGLI'R SAFONAU

2 Rhaid dehongli'r safonau a bennir yn Rhan 1 o'r Atodlen hon fel a ganlyn.

3 At ddibenion safonau 110, 112 a 113, ystyr "blwyddyn ariannol" yw blwyddyn ariannol y corff ei hun.

ATODLEN 5

Rheoliad 2(5)

Safonau sy'n ymdrin â Materion Atodol

RHAN 1

SAFONAU

1 Corff yn rhoi cyhoeddusrwydd i safonau

Safon 114: Rhaid ichi sicrhau bod dogfen sy'n cofnodi'r safonau yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy, a'r graddau yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â'r safonau hynny, ar gael ar eich gwefan.

2 Corff yn cyhoeddi gweithdrefn gwyno

Safon 115: Rhaid ichi—

(a) sicrhau bod gennych weithdrefn gwyno sy'n delio â chwynion ynglŷn â'ch cydymffurfedd â'r safonau yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy, a

(b) cyhoeddi dogfen sy'n cofnodi'r weithdrefn honno ar eich gwefan.

3 Corff yn cyhoeddi trefniadau goruchwylio, hybu etc.

Safon 116: Rhaid ichi—

(a) sicrhau bod gennych drefniadau ar gyfer—

(i) goruchwylio'r modd yr ydych yn cydymffurfio â'r safonau yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy,

(ii) hybu'r gwasanaethau a gynigir gennych yn unol â'r safonau hynny, a

(iii) hwyluso defnyddio'r gwasanaethau hynny;

(b) cyhoeddi dogfen sy'n cofnodi'r trefniadau hynny ar eich gwefan.

4 Corff yn llunio adroddiad blynyddol ynglŷn â safonau

Safon 117:

(1) Rhaid ichi lunio adroddiad ("adroddiad blynyddol"), yn Gymraeg, mewn perthynas â phob blwyddyn ariannol, sy'n delio â'r modd y bu ichi gydymffurfio â'r safonau yr oeddech o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy yn ystod y flwyddyn honno.

(2) Rhaid i'r adroddiad blynyddol gynnwys yr wybodaeth a ganlyn (pan fo'n berthnasol, i'r graddau yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â'r safonau y cyfeirir atynt)—

(a) nifer y cwynion a gawsoch yn y flwyddyn o dan sylw a oedd yn ymwneud â'ch cydymffurfedd â'r safonau yr oeddech o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy (ar sail y cofnodion a gadwasoch yn unol â safon 110);

(b) nifer y cyflogeion sy'n meddu ar sgiliau yn y Gymraeg ar ddiwedd y flwyddyn o dan sylw (ar sail y cofnodion a gadwasoch yn unol â safon 112);

(c) nifer (ar sail y cofnodion a gadwasoch yn unol â safon 113) y swyddi newydd a'r swyddi gwag a hysbysebwyd gennych yn ystod y flwyddyn ac a gategoreiddiwyd fel swyddi a oedd yn nodi—

(i) bod sgiliau yn y Gymraeg yn hanfodol,

(ii) bod angen dysgu sgiliau yn y Gymraeg pan benodir i'r swydd,

(iii) bod sgiliau yn y Gymraeg yn ddymunol, neu

(iv) nad oedd sgiliau yn y Gymraeg yn angenrheidiol.

(3) Rhaid ichi gyhoeddi'r adroddiad blynyddol heb fod yn hwyrach na 6 mis ar ôl diwedd y flwyddyn ariannol y mae'r adroddiad yn ymwneud â hi.

(4) Rhaid ichi sicrhau bod copi cyfredol o'ch adroddiad blynyddol ar gael ar eich gwefan.

5 Corff yn darparu gwybodaeth i Gomisiynydd y Gymraeg

Safon 118: Rhaid ichi ddarparu i Gomisiynydd y Gymraeg (os gofynnir ganddo) unrhyw wybodaeth sy'n ymwneud â'ch cydymffurfedd â'r safonau yr ydych o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy.

RHAN 2

DEHONGLI'R SAFONAU

6 Rhaid dehongli'r safonau a bennir yn Rhan 1 fel a ganlyn.

7 At ddiben safon 117, ystyr "blwyddyn ariannol" yw blwyddyn ariannol y corff ei hun.

8 At ddiben y safonau, nid yw gofyniad i lunio neu gyhoeddi unrhyw ddeunydd ysgrifenedig yn Gymraeg yn golygu bod rhaid llunio neu gyhoeddi'r deunydd hwnnw yn Gymraeg yn unig, ac nid yw'n golygu ychwaith y dylid llunio'r deunydd yn Gymraeg yn gyntaf (oni nodir hynny yn benodol yn y safon).

© Hawlfraint y Goron 2026

Argraffwyd a chyhoeddwyd yn y DU gan Y Llyfrfa Cyf dan awdurdod a goruchwyliaeth Saul Nassé, Rheolwr Llyfrfa Ei Fawrhydi ac Argraffydd y Brenin ar gyfer Cymru.

WELSH STATUTORY INSTRUMENTS

2026 No. 99

WELSH LANGUAGE

The Welsh Language Standards (No. 10) Regulations 2026

EXPLANATORY NOTE

(This note is not part of the Regulations)

The Welsh Language (Wales) Measure 2011 (nawm 1) ("the 2011 Measure") makes provision for the specification of standards of conduct in relation to the Welsh language ("standards"). These replace the system of Welsh language schemes provided for by the Welsh Language Act 1993 (c. 38).

Section 26 of the 2011 Measure enables the Welsh Ministers to specify standards, and section 39 enables them to provide that a standard is specifically applicable to a person by authorising the Welsh Language Commissioner ("the Commissioner") to give a notice to that person requiring compliance with the standard (a "compliance notice").

These Regulations specify standards in relation to the conduct of registered social landlords in Wales (which are referred to in the Regulations as "bodies").

The Regulations also authorise the Commissioner to give compliance notice to those bodies, in relation to standards specified by the Regulations.

The Regulations amend the Welsh Language Standards (No. 2) Regulations 2016 to add Community Housing Cymru to Schedule 6 to those Regulations.

In accordance with section 44 of the 2011 Measure, the Commissioner may (by way of a compliance notice) require a body to comply with one or more standards that are specifically applicable to it. To reflect that, the standards specified by the Regulations are expressed in the second person narrative, meaning that they are in "you must" form (where "you" means the relevant body in each case).

Using the flexibility provided by section 44 of the 2011 Measure the Commissioner may (if it is reasonable and proportionate, and the Commissioner wishes to do so) require a body to comply with one standard in some circumstances and another standard in other circumstances. For example, if a standard is specifically applicable to a body the Commissioner may require the body to comply with the standard in some circumstances

but not others, or require it to comply with the standard only in some areas. Similarly if two or more standards relate to a specific conduct (for example, standards 8 to 11 in relation to answering telephone calls), the Commissioner may (by way of a compliance notice) require a body to comply with one of those standards only, or with different standards at different times, in different circumstances, or in different areas; as is appropriate for the body. The Commissioner is not, therefore, obliged to require every body to comply with every standard.

In accordance with section 46 of the 2011 Measure, the compliance notice given to a body must state the imposition day, or imposition days; meaning the day or days upon which the body becomes required to comply with a standard (or comply with a standard in a specific way). Using the flexibility provided for by section 46, the Commissioner may set an early imposition day for a body to comply with a standard (provided this is at least 6 months after the date on which the body was given the related compliance notice), or set an imposition day further in the future (for example, in relation to more challenging standards).

Where a standard specified in these Regulations requires written material to be displayed or provided in Welsh, or for a service to be provided in Welsh, this does not mean that the material must be displayed or provided in Welsh only, or that the service must only be provided in Welsh (unless that is specifically stated).

Schedule 1 to the Regulations specifies **service delivery standards**. Section 28 of the 2011 Measure provides that a “service delivery standard’ means a standard that relates to a service delivery activity, and is intended to promote or facilitate the use of the Welsh language, or to work towards ensuring that the Welsh language is treated no less favourably than the English language when that activity is carried out. A “service delivery activity” means a person delivering services to another person, or dealing with any other person in connection with delivering services to that other person, or to a third person.

Schedule 2 to the Regulations specifies **policy making standards**. Section 29 of the 2011 Measure provides that a “policy making standard” means a standard that relates to a policy decision, and is intended to secure, or to contribute to securing, that the person making the policy decision considers one or more of the following—

(a) what effects, if any, (whether positive or adverse) the policy decision would have on opportunities for people to use the Welsh language, or on treating the Welsh language no less favourably than the English language;

(b) how the decision could be made so that the decision has positive effects, or increased positive effects, on opportunities for people to use the Welsh language, or on treating the Welsh language no less favourably than the English language;

(c) how the decision could be made so that the decision does not have adverse effects, or has decreased adverse effects, on opportunities for other persons to use the Welsh language, or on treating the Welsh language no less favourably than the English language.

Schedule 3 to the Regulations specifies **operational standards**. Section 30 of the 2011 Measure provides that an “operational standard” means a standard that relates to the functions, or a business or other undertaking (“relevant activities”) of a person (“A”), that is intended to promote or facilitate the use of the Welsh language—

(a) by A in carrying out A’s relevant activities,

(b) by A and another person in dealings between them in connection with A's relevant activities, or

(c) by a person other than A in carrying out activities for the purposes of, or in connection with, A's relevant activities.

Schedule 4 to the Regulations specifies **record keeping standards**. Section 32 of the 2011 Measure provides that a "record keeping standard" is a standard relating to the keeping of records about other specified standards, records about complaints concerning compliance with other specified standards, or records about other complaints concerning the Welsh language.

Schedule 5 to the Regulations specifies **standards that deal with supplementary matters**. These are specific forms of standards that deal with the matters referred to in section 27(4) of the 2011 Measure (which are supplementary to the matters dealt with in Schedules 1 to 4).

The Welsh Ministers' Code of Practice on the carrying out of Regulatory Impact Assessments was considered in relation to these Regulations. As a result, a regulatory impact assessment has been prepared as to the likely costs and benefits of complying with these Regulations. A copy can be obtained from Cymraeg 2050 Division, Welsh Government, Cathays Park, Cardiff, CF10 3NQ.

2026 No. 99

WELSH LANGUAGE

The Welsh Language Standards (No. 10) Regulations 2026

Made	*25 March 2026*
Coming into force	*31 March 2026*

The Welsh Ministers, in exercise of the powers conferred upon them by sections 26, 27, 39 and 150(5) of the Welsh Language (Wales) Measure 2011(**1**) make the following Regulations.

In accordance with the Senedd approval procedure applied by section 150(2) of the Welsh Language (Wales) Measure 2011(**2**) a draft of this Welsh statutory instrument was laid before, and approved by resolution of, Senedd Cymru.

Title, commencement, application and interpretation

1.—(1) The title of these Regulations is the Welsh Language Standards (No. 10) Regulations 2026.

(2) These Regulations come into force on 31 March 2026.

(3) These Regulations apply in relation to Wales.

(4) In these Regulations—

a "body" ("*corff*") means a person who has been included within the register of social landlords maintained by the Welsh Ministers under section 1(1) of the Housing Act 1996(**3**);

an "individual" ("*unigolyn*") means a natural person ordinarily resident in Wales acting in their personal capacity; but does not include an individual acting in their capacity as a volunteer;

a "member of staff" ("*aelod o staff*") means an employee of a body or a natural person working for a body (and "staff" ("*staff*") must be construed accordingly).

(5) In these Regulations—

(a) references to any activity being carried out by a body, or to any service being provided by a body, are to be read as including a reference to that activity being carried out on the body's behalf or to that service being provided on the body's

(**1**) 2011 nawm 1.
(**2**) The reference in section 150(2) to the National Assembly for Wales now has effect as a reference to Senedd Cymru, by virtue of section 150A(2) of the Government of Wales Act 2006 (c. 32).
(**3**) 1996 (c. 52). Section 1(1) has been amended by section 61(3)(a) of the Housing and Regeneration Act 2008 (c. 17).

behalf by a third party under arrangements made between the third party and the body;

(b) accordingly, unless a compliance notice provides to the contrary, a body will have failed to comply with a standard in respect of an activity or service it has arranged to be carried out or provided by a third party if that activity or service has not been carried out or provided in accordance with the standard.

(6) Nothing in these Regulations requires a body to comply with a standard in relation to an activity carried out by it or a service provided by it where it is carrying out that activity or providing that service on behalf of a third party under arrangements made between it and the third party.

Standards specified

2.—(1) In Schedule 1—

(a) Part 1 specifies service delivery standards;

(b) Part 2 provides that a compliance notice must require a body to comply with certain standards specified in Part 1 if it has required the body to comply with certain other standards;

(c) Part 3 makes provision about interpreting a number of words and expressions.

(2) In Schedule 2—

(a) Part 1 specifies policy making standards;

(b) Part 2 makes provision about interpreting the policy making standards.

(3) In Schedule 3—

(a) Part 1 specifies operational standards;

(b) Part 2 provides that a compliance notice must require a body to comply with certain standards specified in Part 1 if it has required the body to comply with certain other standards;

(c) Part 3 makes provision about interpreting the operational standards.

(4) In Schedule 4—

(a) Part 1 specifies record keeping standards;

(b) Part 2 makes provision about interpreting the record keeping standards.

(5) Schedule 5 specifies standards that deal with matters which are supplementary to the matters dealt with in the standards specified in Schedules 1 to 4 and, in particular—

(a) Part 1 specifies standards that deal with supplementary matters;

(b) Part 2 makes provision about interpreting the supplementary standards.

Standards that are specifically applicable

3. The Welsh Ministers authorise(**4**) the Welsh Language Commissioner to give a compliance notice(**5**) to a body requiring it to comply with any of the standards specified under regulation 2 and Schedules 1 to 5.

(**4**) *See* section 39 of the Welsh Language (Wales) Measure 2011.
(**5**) *See* section 67 of the Welsh Language (Wales) Measure 2011.

Amendment of the Welsh Language Standards (No. 2) Regulations 2016

4. In Schedule 6 to the Welsh Language Standards (No. 2) Regulations 2016(**6**) after the entry for the Commissioner for Older People in Wales insert "Community Housing Cymru ("*Cartrefi Cymunedol Cymru*")".

Mark Drakeford
Cabinet Secretary for Finance and Welsh Language, one of the Welsh Ministers
25 March 2026

(**6**) S.I. 2016/182 (W. 76), to which there are amendments not relevant to these Regulations.

SCHEDULE 1

Regulation (2)1

Service Delivery Standards

PART 1

The Standards

1 **Standards relating to correspondence sent by a body**

(1) When a body replies to correspondence

Standard 1: If you receive correspondence from a member of the public in Wales ("P") in Welsh you must reply in Welsh (if an answer is required), unless P has indicated that there is no need to reply in Welsh.

(2) When a body initiates correspondence

(a) When a body corresponds with an individual

Standard 2: When you correspond with an individual ("A") for the first time, you must ask A whether A wishes to receive correspondence from you in Welsh, and if A responds to say that A wishes to receive correspondence in Welsh you must—

(a) keep a record of A's wish, and

(b) correspond with A in Welsh when corresponding with A from then onwards.

(b) When a body corresponds with more than one member of the same household

Standard 3: When you send correspondence addressed to two or more individuals who are members of the same household (for example, the parents of a child or joint contract-holders) for the first time, you must ask them whether they wish to receive correspondence from you in Welsh; and if—

(a) all individuals respond to say that they wish to receive correspondence in Welsh, you must keep a record of that wish and correspond in Welsh from then onwards when sending correspondence addressed to all of those individuals;

(b) one or more of the individuals responds to say that that individual wishes to receive correspondence in Welsh, you must keep a record of that wish and provide a Welsh language version of correspondence from then onwards when sending correspondence addressed to all of those individuals.

(c) When a body corresponds with several persons (for example, when it sends a circular, or sends the same letter to a number of homes)

Standard 4: When you send the same correspondence to several persons and at least one of those persons is a member of the public in Wales, you must send a Welsh language version of the correspondence at the same time as you send any English language version unless all of those persons who are members of the public in Wales have informed you that they do not wish to receive correspondence in Welsh.

(3) General standards relating to correspondence

Standard 5: If you don't know whether a member of the public in Wales ("P") wishes to receive correspondence from you in Welsh, when you correspond with that P you must provide a Welsh language version of the correspondence.

Standard 6: If you produce a Welsh language version and a corresponding English language version of correspondence, you must not treat the Welsh language version less favourably than the English language version (for example, if the English version is signed, or if contact details are provided on the English version, then the Welsh version must be treated in the same way).

Standard 7: You must state—

(a) in correspondence to members of the public in Wales, and

(b) in publications and notices that invite members of the public in Wales to respond to you or to correspond with you,

that you welcome receiving correspondence in Welsh, that you will respond to correspondence in Welsh, and that corresponding in Welsh will not lead to delay.

2 Standards relating to telephone calls made and received by a body

(1) Telephone calls made to a body's main contact number and to any helplines or call centres

Standard 8: When a member of the public in Wales ("P") contacts you on your main telephone number (or numbers), or on any helpline numbers or call centre numbers, you must greet the P in Welsh.

Standard 9: When a member of the public in Wales ("P") contacts you on your main telephone number (or numbers), or on any helpline numbers or call centre numbers, you must inform the P that a Welsh language service is available.

Standard 10: When a member of the public in Wales ("P") contacts you on your main telephone number (or numbers), or on any helpline numbers or call centre numbers, you must deal with the call in Welsh in its entirety if that is the P's wish (where necessary by transferring the call to a member of staff who is able to deal with the call in Welsh).

Standard 11: When a member of the public in Wales ("P") contacts you on your main telephone number (or numbers), or on any helpline numbers or call centre numbers, you must deal with the call in Welsh if that is the P's wish until such point as—

(a) it is necessary to transfer the call to a member of staff who does not speak Welsh who can provide a service on a specific subject matter, and

(b) no Welsh speaking member of staff is available to provide a service on that specific subject matter.

Standard 12: When you advertise telephone numbers, helpline numbers or call centre services and where the anticipated audience includes members of the public in Wales, you must not treat the Welsh language less favourably than the English language.

Standard 13: If you offer a Welsh language service to members of the public in Wales on your main telephone number (or numbers), or on any helpline numbers or call centre numbers, the telephone number for the Welsh language service must be the same as for the corresponding English language service.

Standard 14: When you publish your main telephone number, or any helpline numbers or call centre service numbers and where the anticipated audience includes members of the public in Wales, you must state (in Welsh) that you welcome calls in Welsh.

Standard 15: If you have performance indicators for dealing with telephone calls, you must ensure that those performance indicators do not treat telephone calls made in Welsh any less favourably than calls made in English.

Standard 16: Your main telephone call answering service (or services) must inform members of the public in Wales calling, in Welsh, that they can leave a message in Welsh.

Standard 17: When there is no Welsh language service available on your main telephone number (or numbers), or on any helpline numbers or call centre numbers, you must inform members of the public in Wales calling, in Welsh (by way of an automated message or otherwise), when a Welsh language service will be available.

(2) Telephone calls made to departments and to members of a body's staff

Standard 18: If a member of the public in Wales ("P") contacts one of your departments on a direct line telephone number (including on staff members' direct line numbers), and that P wishes to receive a service in Welsh, you must deal with the call in Welsh in its entirety (if necessary by transferring the call to a member of staff who is able to deal with the call in Welsh).

Standard 19: If a member of the public in Wales ("P") contacts one of your departments on a direct line telephone number (including on staff members' direct line numbers), and that P wishes to receive a service in Welsh, you must deal with the call in Welsh until such point as—

(a) it is necessary to transfer the call to a member of staff who does not speak Welsh who can provide a service on a specific subject matter, and

(b) no Welsh speaking member of staff is available to provide a service on that specific subject matter.

Standard 20: When a member of the public in Wales ("P") contacts you on a direct line number (whether on a department's direct line number or on the direct line number of a member of staff), you must ensure that, when greeting that P, the Welsh language is not treated less favourably than the English language.

(3) Telephone calls made by a body

Standard 21: When you telephone an individual ("A") for the first time you must ask A whether A wishes to receive telephone calls from you in Welsh, and if A responds to say that A wishes to receive telephone calls in Welsh you must keep a record of that wish, and conduct telephone calls made to A from then onwards in Welsh.

(4) A body dealing with telephone calls using an automated system

Standard 22: Any automated telephone systems that you have must provide the complete automated service in Welsh where the anticipated audience includes members of the public in Wales.

3 Standards relating to a body holding meetings that are not open to the general public

(1) Meetings between a body and one invited member of the public

Standard 23: If you invite one member of the public in Wales ("P") only to a meeting—

(a) you must ask P whether P wishes to use the Welsh language at the meeting, and inform P that you will conduct the meeting in Welsh, or, if necessary, provide a translation service from Welsh to English for that purpose, and

(b) if P has informed you that P wishes to use the Welsh language at the meeting, you must conduct the meeting in Welsh or, if necessary, arrange for a simultaneous or a consecutive translation service from Welsh to English to be available at the meeting.

(2) Meetings between a body and more than one invited person

Standard 24: If you invite more than one person to a meeting, you must ask each member of the public in Wales invited whether they wish to use the Welsh language at the meeting.

Standard 24A: If you have invited more than one person to a meeting, and at least 10% (but less than 100%) of the members of the public in Wales invited have informed you that they wish to use the Welsh language at the meeting, you must arrange for a simultaneous or consecutive translation service from Welsh to English to be available at the meeting.

Standard 24B: If you have invited more than one person to a meeting, and at least 20% (but less than 100%) of the members of the public in Wales invited have informed you that they wish to use the Welsh language at the meeting, you must arrange for a simultaneous or consecutive translation service from Welsh to English to be available at the meeting.

Standard 24C: If you have invited more than one person to a meeting, and at least 30% (but less than 100%) of the members of the public in Wales invited have informed you that they wish to use the Welsh language at the meeting, you must arrange for a simultaneous or consecutive translation service from Welsh to English to be available at the meeting.

Standard 24CH: If you have invited more than one person to a meeting, and all of the members of the public in Wales invited have informed you that they wish to use the Welsh language at the meeting, you must conduct the meeting in Welsh or, if necessary, arrange for a simultaneous or consecutive translation service from Welsh to English to be available at the meeting.

4 Standards relating to meetings arranged by a body that are open to the public

Standard 25: If you arrange a meeting that is open to members of the public in Wales and at which public participation by a member of the public in Wales is allowed, you must state on any material advertising it, and on any invitation to it, that anyone attending is welcome to use the Welsh language at the meeting.

Standard 26: When you send invitations to a meeting that you arrange which is open to members of the public in Wales and at which public participation by a member of the public in Wales is allowed, you must send the invitations in Welsh.

Standard 27: If you invite persons to speak at a meeting that you arrange which is open to members of the public in Wales and at which public participation by a member of the public in Wales is allowed, you must—

(a) ask each person invited to speak whether that person wishes to use the Welsh language, and

(b) if that person (or at least one of those persons) has informed you that that person wishes to use the Welsh language at the meeting, provide a simultaneous translation service from Welsh to English for that purpose (unless you conduct the meeting in Welsh without a translation service).

Standard 28: If you arrange a meeting that is open to members of the public in Wales and at which public participation by a member of the public in Wales is allowed, you must ensure that a simultaneous translation service from Welsh to English is available at the meeting, and you must orally inform those present in Welsh—

(a) that they are welcome to use the Welsh language, and

(b) that a simultaneous translation service is available.

Standard 29: If you produce and display any written material at a meeting that you arrange which is open to members of the public in Wales, you must ensure that the material is displayed in Welsh, and you must not treat any Welsh language text less favourably than the English language text.

5 Standards relating to public events organised or funded by a body

Standard 30: If you organise a public event, or fund at least 50% of a public event, you must ensure that, in promoting the event, the Welsh language is treated no less favourably than the English language (for example, in the way the event is advertised or publicised).

Standard 31: If you organise a public event, or fund at least 50% of a public event, you must ensure that the Welsh language is treated no less favourably than the English language at the event (for example, in relation to services offered to members of the public in Wales attending the event, in relation to signs displayed at the event and in relation to audio announcements made at the event).

6 Standard relating to a body's publicity and advertising

Standard 32: Any publicity or advertising material that you produce must be produced in Welsh where the anticipated audience includes members of the public in Wales, and if you produce the material in Welsh and in English, you must not treat the Welsh language version less favourably than you treat the English language version.

7 Standards relating to a body displaying material in public

Standard 33: Any material that you produce and display in public in Wales must be displayed in Welsh, and you must not treat any Welsh language version of the material less favourably than the English language version.

Standard 34: Any material that you produce and display at a public exhibition held in Wales organised by you must be displayed in Welsh, and you must not treat any Welsh language version of the material less favourably than you treat an English language version.

8 Standards relating to a body producing and publishing documents or forms

Standard 35: If you produce a document or form which is available to members of the public in Wales, you must produce it in Welsh.

Standard 36: When you send a document or form to an individual ("A") for the first time, you must ask A whether A wishes to receive documents or forms in Welsh, and if A responds to say that A wishes to receive documents or forms in Welsh you must—

(a) keep a record of A's wish, and
(b) send any documents or forms you send to A from then onwards in Welsh.

Standard 37: If you don't know whether an individual ("A") wishes to receive documents or forms from you in Welsh, when you send a document or a form to A you must provide a Welsh language version.

Standard 38: If you produce a document (but not a form) which is available to members of the public in Wales, and no other standard has required you to produce the document in Welsh, you must produce it in Welsh—
(a) if the subject matter of the document suggests that it should be produced in Welsh, or
(b) if the anticipated audience, and their expectations, suggests that the document should be produced in Welsh.

Standard 39: If you produce a document or form in Welsh and in English you must—
(a) not treat any Welsh language version less favourably than you treat the English language version (whether separate versions or not),
(b) not differentiate between the Welsh and English version in relation to any requirements relevant to the document or form (for example, in relation to any deadline for submitting the form, or in relation to the time allowed to respond to the content of the document or form), and
(c) ensure that the English language version clearly states that the document or form is also available in Welsh.

9 Standards relating to a body's websites and on-line services (including portals)

(1) Websites published by a body

Standard 40: You must ensure that—
(a) the text of each page of your website is available in Welsh,
(b) every Welsh language page on your website is fully functional, and
(c) the Welsh language is not treated less favourably than the English language on your website.

Standard 41: You must ensure that—
(a) the text of the homepage of your website is available in Welsh,
(b) any Welsh language text on your homepage (or, where relevant, your Welsh language homepage) is fully functional, and
(c) the Welsh language is treated no less favourably than the English language in relation to the homepage of your website.

Standard 42: You must ensure that when you publish a new page on your website or amend a page—
(a) the text of that page is available in Welsh,
(b) any Welsh language version of that page is fully functional, and
(c) the Welsh language is treated no less favourably than the English language in relation to that page.

Standard 43: If you have a Welsh language web page that corresponds to an English language web page, you must state clearly on the English language web page that the page is also available in Welsh, and you must provide a direct link to the Welsh page on the corresponding English page.

Standard 44: You must provide the interface and menus on every page of your website in Welsh.

(2) Apps published by a body

Standard 45: All apps that you publish for use by members of the public in Wales must function fully in Welsh, and the Welsh language must be treated no less favourably than the English language in relation to that app.

(3) Live chat facility

Standard 46: If you have a live chat facility for use by members of the public in Wales—

(a) you must provide it in Welsh, and

(b) you must state (in Welsh) on your website that your live chat facility is available in Welsh and how it can be accessed.

Standard 47: If you have a live chat facility for use by members of the public in Wales, you must state (in Welsh) on your website that your live chat facility is available in Welsh and how it can be accessed, and you must provide it in Welsh until such point as—

(a) it is necessary to transfer the live chat to a member of staff who does not speak Welsh who can provide a service on a specific subject matter, and

(b) no Welsh speaking member of staff is available to provide a service on that specific subject matter.

10 Standards relating to a body's use of social media

Standard 48: When you use social media, you must not treat the Welsh language less favourably than the English language.

Standard 49: If a member of the public in Wales contacts you by social media in Welsh, you must reply in Welsh (if an answer is required).

11 Standard relating to audio and video content

Standard 50 Any audio content or video content that you produce must be produced in Welsh if the anticipated audience includes members of the public in Wales and the Welsh language must be treated no less favourably than the English language in relation to that content.

12 Standard relating to self-service machines

Standard 51: You must ensure that any self-service machines that you have in Wales function fully in Welsh, and the Welsh language must be treated no less favourably than the English language in relation to that machine.

13 Standards relating to signs and notices displayed by a body

Standard 52: When you—

(a) erect a new sign in Wales or renew a sign erected in Wales (including temporary signs), or

(b) publish or display a notice in Wales,

any text displayed on the sign or notice must be displayed in Welsh (whether on the same sign or notice as you display corresponding English language text or on a separate sign or notice); and if the same text is displayed in Welsh and in English, you must not treat the Welsh language text less favourably than the English language text.

Standard 53: When you—

(a) erect a new sign in Wales or renew a sign erected in Wales (including temporary signs), or

(b) publish or display a notice in Wales,

which conveys the same information in Welsh and in English, the Welsh-language text must be positioned so that it is likely to be read first.

14 Standards relating to a body receiving visitors at its buildings

Standard 54: Any reception service you make available in English must also be available in Welsh, and any member of the public in Wales ("P") who requires a Welsh language reception service must not be treated less favourably than a P who requires an English language reception service.

Standard 55: If you arrange a visit or appointment in advance for a member of the public in Wales ("P") which will mean that P will come to your reception, you must ask P whether P wishes to receive a Welsh language reception service (unless you already know whether P wishes to receive that service in Welsh).

Standard 55A: You must provide a face to face Welsh language reception service for a member of the public in Wales ("P") at your reception if you have arranged a visit or appointment for P in advance and—

(a) P has informed you in advance that P wishes to receive the service in Welsh, or

(b) you are already aware that P wishes to receive the service in Welsh.

Standard 56: If you have no face to face Welsh language reception service available at your reception, you must ensure that a Welsh language reception service is available over a phone in your reception.

Standard 57: You must display a sign in your reception which states (in Welsh) that persons are welcome to use the Welsh language at the reception.

Standard 58: You must ensure that staff at the reception who are able to provide a Welsh language reception service wear a badge to convey that.

15 Standards relating to a body awarding grants

Standard 59: Any documents that you publish which relate to applications for a grant which members of the public in Wales may apply for, must be published in Welsh, and you must not treat a Welsh language version of such documents less favourably than an English language version.

Standard 60: When you invite applications for a grant from members of the public in Wales, you must—

(a) state in the invitation that applications may be submitted in Welsh and that any application submitted in Welsh will be treated no less favourably than an application submitted in English, and

(b) not treat applications for a grant submitted in Welsh less favourably than applications submitted in English (including, amongst other matters, in relation to the closing date for receiving applications and in relation to the time-scale for informing applicants of decisions).

Standard 61: When you inform an applicant of your decision in relation to an application for a grant, you must do so in Welsh if the application was submitted in Welsh.

16 Standards for raising awareness about Welsh language services provided by a body

Standard 62: You must promote any Welsh language service that you provide, and advertise that service in Welsh.

Standard 63: If you provide a service in Welsh that corresponds to a service you provide in English, any publicity or document that you produce, or website that you publish, which refers to the English service must also state that a corresponding service is available in Welsh.

17 **Standard relating to a body's corporate identity**

Standard 64: When you form or revise your corporate identity, you must not treat the Welsh language less favourably than the English language.

Standard 65: When you present your corporate identity, you must not treat the Welsh language less favourably than the English language.

18 **Standards relating to courses offered by a body**

Standard 66: If you offer an education course that is open to members of the public in Wales, you must offer it in Welsh.

Standard 67: If you offer an education course to members of the public in Wales, you must—

(a) undertake an assessment of the need for that course to be offered in Welsh;

(b) offer that course in Welsh if the assessment indicated that the course needs to be offered in Welsh.

19 **Standard relating to public address systems used by a body**

Standard 68: When you announce a message over a public address system, you must make that announcement in Welsh and, if the announcement is made in Welsh and in English, the announcement must be made in Welsh first.

PART 2

STANDARDS THAT ARE RELIANT ON OTHER STANDARDS – SPECIAL CONDITIONS

20 When a compliance notice requires a body to comply with one of the standards listed on a specific row in column 1 of Table 1, that compliance notice must also require that body to comply (in whatever way the Welsh Language Commissioner considers appropriate) with the standard or standards listed in column 2 of that row (or with one or more of those standards where that is stated).

Table 1

Row	**Column 1** *Main standard*	**Column 2** *Reliant standard*
(1)	**Replying to correspondence** Standard 1	Standard 7
(2)	**Corresponding with members of the same household** Standard 3	Standard 6
(3)	**Corresponding with several persons** Standard 4	Standard 6 Standard 7
(4)	**General standards relating to correspondence** Standard 5	Standard 6 Standard 7
(5)	**Raising awareness about corresponding in Welsh**	

	Standard 7	Standard 1
(6)	**Receiving telephone calls** Standard 9	One or more of the following: Standard 10 Standard 11
(7)	**Receiving telephone calls** Standard 10 or 11	Standard 9 Standard 14
(8)	**Raising awareness about telephone services in Welsh** Standard 14	One or more of the following: Standard 10 Standard 11 and also Standard 17
(9)	**Meetings with more than one person** Standard 24	One or more of the following: Standard 24A Standard 24B Standard 24C and also the following; Standard 24CH
(10)	**Meetings with more than one person** Standard 24A, 24B, 24C or 24CH	Standard 24
(11)	**Public meetings** Standard 25	Standard 28
(12)	**Public meetings** Standard 28	Standard 25
(13)	**Documents and forms** Standard 35, 36, 37 or 38	Standard 39
(14)	**Websites** Standard 40, 41 or 42	Standard 43
(15)	**Reception** Standard 54	Standard 57 Standard 58
(16)	**Reception** Standard 55	Standard 55A
(17)	**Reception** Standard 56	Standard 57
(18)	**Raising awareness of Welsh-language services in a reception** Standard 57	One or more of the following: Standard 54 Standard 56
(19)	**Grants** Standard 60	Standard 61

PART 3

Interpreting the Standards

21 The standards specified in Part 1 of this Schedule must be interpreted as follows.

22 The standards only apply to the extent that a body—

(a) delivers services to a person in Wales, or

(b) deals with any other person in connection with delivering services—

(i) to that other person in Wales, or

(ii) to a third person in Wales.

23 A body is not required to produce, to display or to send material in Welsh to the extent that another enactment has specified the wording of a document, a sign or a form which would run contrary to that requirement.

24 For the purposes of the standards—

(a) a requirement to produce, to send, to publish, to display or to make available any written material in Welsh does not mean that the material should be produced, sent, published, displayed or made available in Welsh only, nor does it mean that the material should be produced in Welsh first (unless that is specifically stated in the standard);

(b) a requirement to provide a service in Welsh does not mean that that service should only be provided in Welsh (unless that is specifically stated in the standard).

25 (1) A body is not required to translate into Welsh any text that it has not produced ("text A").

(2) A body will not be treating the Welsh language less favourably if it does not translate text A into Welsh but see sub-paragraph (3).

(3) A body must use the Welsh version of text A if another person has produced text A in Welsh in accordance with—

(a) its Welsh Language Scheme,

(b) a duty to comply with standards,

(c) Standing Orders of Senedd Cymru,

(ch) section 35(1C) of the 2006 Act, or

(d) the Senedd Commission's Official Languages Scheme.

(4) In this paragraph—

(a) "Welsh Language Scheme" means a Welsh language scheme produced in accordance with Part 2 of the Welsh Language Act 1993(**7**);

(b) "a duty to comply with standards" means a duty to comply with a standard under section 25 of the Welsh Language (Wales) Measure 2011;

(c) "the 2006 Act" means the Government of Wales Act 2006(**8**);

(ch) "Standing Orders of Senedd Cymru" means standing orders made under section 31 of the 2006 Act;

(d) "the Senedd Commission's Official Languages Scheme" means the Scheme adopted and published under paragraph 8 of Schedule 2 to the 2006 Act(**9**).

26 (1) If the conditions in paragraphs (a) to (c) are met or the condition in sub-paragraph (2) is met, a body is not required to comply with any of the standards in respect of an activity or a service referred to in paragraph (b)—

(a) the first condition is that an emergency has occurred, is occurring or is about to occur;

(b) the second condition is that the activity being carried out or the service being provided by the body is necessary for the purpose of preventing, controlling or mitigating an aspect or effect of an emergency;

(**7**) 1993 c. 38.

(**8**) 2006 c. 32.

(**9**) Paragraph 8 was amended by section 2 of the National Assembly for Wales (Official Languages) Act 2012 (anaw 1).

(c) the third condition is that the need for the activity or the service referred to in paragraph (b) is urgent.

(2) The condition is that the body is undertaking an emergency drill.

(3) If the condition in sub-paragraph (2) is met, then the reference to "an emergency" in sub-paragraph (1)(b) is to be read as "the simulated emergency".

27 For the purposes of standards 2, 3, 21, and 36, a body corresponds with an individual, makes a telephone call or sends a document or form to an individual for the first time when it corresponds, makes a telephone call or sends a document or form for the first time after the date on which a compliance notice has required the body to comply with the standard.

28 In standard 22 an "automated" telephone system means a system that answers telephone calls and guides persons through a set procedure with a recorded message which, for example, asks a person to press different keys in order to choose different options.

29 Standards 23 to 24CH (meetings) do not apply when the meeting is a repair or maintenance visit.

30 Standard 31 does not apply to—

(a) performances of music;

(b) artistic or dramatic productions;

(c) seminars or oral presentations relating to the performance or production;

(ch) any recording of the performance, production, seminar or oral presentation.

31 Where a standard refers to material that is to be produced in Welsh (with the exception of standards 40 to 45 (websites and apps), 48 and 49 (social media)), references to treating the Welsh language no less favourably than the English language, or to treating a Welsh language version no less favourably than an English language version, include, amongst other matters (and in addition to specific matters referred to in any individual standard), treating the Welsh language no less favourably as regards —

(a) the visual presentation of material (for example, in relation to the colour or font of any text);

(b) the size of the material;

(c) the position and prominence of the material in any public place;

(ch) when and how the material is published, provided or exhibited;

(d) the publication format of material.

32 For the purposes of standards 35, 38, 59, 63 and this Part of the Schedule, references to documents or other materials being available to members of the public in Wales or being produced for public use do not include documents or materials that are only available to the public by virtue of the Freedom of Information Act 2000(**10**).

33 For the purposes of the standards "documents" includes a document in HTML format.

34 (1) Standards 35, 36, 37 and 39 do not apply to the forms listed in sub-paragraph (2).

(2) The forms are—

(a) forms used by a body to recruit employees (see standards 106A, 107 and 108 in relation to recruitment);

(b) forms used when applying for grant assistance from a body (see standards 59 to 61 in relation to applications for grants).

35 In standards 35, 36, 37 and 39 "forms" includes interactive forms.

(**10**) 2000 c. 36

36 Standards 35, 36, 37, 38 and 39 do not apply to any advertising material contained in a document, brochure, leaflet, pamphlet or card.

37 Standards 40 to 44 (websites) do not apply to—

(a) forms or documents to which a link is provided on a website, advertising material on a website, or to video and audio clips on a website (see standards 35 to 39 for specific provision in relation to forms or documents, and standard 32 in relation to advertising material produced by a body, and standard 50 in relation to audio and video content);

(b) information presented by persons (other than the body) on an interactive page published on a body's website (for example on a section for comments or on a discussion forum);

(c) a live chat facility (see standards 46 and 47 for specific provision in relation to live chat).

38 (1) For the purpose of standard 45 an "app" is a software application designed to undertake a specific task on an electronic device.

(2) Standard 45 does not apply to any advertising material on an app (see standard 32 in relation to advertising material produced by a body).

(3) Standard 45 does not apply to a live chat facility (see standards 46 and 47 in relation to live chat).

(4) Standard 45 does not apply to audio and video clips on an app (see standard 50 in relation to audio and video content).

39 For the purpose of standards 40 to 45 (websites and apps) and standards 48 and 49 (social media), references to treating the Welsh language no less favourably than the English language include, amongst other matters (and in addition to specific matters referred to in any individual standard), treating the Welsh language no less favourably as regards—

(a) the visual presentation of the material (for example, in relation to the colour, size, font and format of any text), or

(b) when material is published on the website, app or social media,

but it does not mean that Welsh language material must appear on the same page as English language material, or on a page that a person is likely to find before the English language page when searching.

40 (1) For the purposes of standards 46 and 47 and paragraphs 37, 38, 40 and 41, "live chat facility" means an on-line messaging application within a website or app, designed specifically to provide a real time method of communication.

(2) Standards 46 and 47 (live chat facility) do not apply to any advertising material on a live chat facility or to video and audio clips provided through the live chat facility (see standard 32 in relation to advertising material produced by a body and standard 50 in relation to audio and video content).

(3) Standards 46 and 47 (live chat facility) do not apply to forms or documents to which a link is provided through the live chat facility (see standards 35 to 39 for specific provision in relation to forms or documents).

41 (1) Standards 1 to 7 (correspondence) do not apply to correspondence sent by live chat facility or social media (see standards 46 and 47 in relation to live chat and 48 and 49 in relation to social media).

(2) Standards 40 to 45 (websites and apps) do not apply to social media (see standards 48 and 49 in relation to social media).

42 Standards 48 and 49 (social media) do not apply to—

(a) forms or documents to which a link is provided through social media, or to video and audio clips provided through social media (see standards 35 to 39 for specific provision in relation to forms or documents, and standard 32 in relation to advertising material produced by a body, and standard 50 in relation to audio and video content);

(b) information presented by persons (other than the body) on a body's social media account (for example on a section for comments).

43 For the purpose of standard 51 (self service machines), reference to treating the Welsh language no less favourably than the English language includes, amongst other matters, treating the Welsh language no less favourably as regards the visual presentation of the material (for example, in relation to the colour, size, font and format of any text), but it does not mean that Welsh language material must appear on screen at the same time as English language material.

44 For the purposes of standards 54 to 58 (receiving visitors)—

(a) "reception" means an area in a body's offices and service locations where staff are made available for the purpose of welcoming persons;

(b) "reception service" means a service for welcoming persons to the body's offices in Wales or service locations in Wales by staff who are made available for that purpose;

(c) "service locations" include advice centres, community centres and drop in centres.

45 For the purposes of standards 7, 52 and 53, a "notice" means any notice that a body publishes, but it does not include notices prescribed by an enactment.

46 (1) For the purposes of standards 64 and 65, the reference to a body forming, revising or presenting its "corporate identity" includes, amongst other things, the way a body presents itself by means of visual statements, the name or names used by a body, and a body's branding and slogans (for example, branding and slogans printed on its stationery).

(2) Standards 64 and 65 do not apply to the extent that an enactment requires a body to use a legal name.

47 For the purposes of standards 66, and 67 (courses), an "education course" means any seminar, training, workshop or similar provision which is provided in order to educate or to improve the skills of members of the public in Wales; but does not include—

(a) activities or courses provided as part of the curriculum in accordance with any enactment, or

(b) seminars or oral presentations relating to a performance or production.

48 For the purposes of the standards, "enactment" means an enactment (whenever enacted or made) comprised in, or in an instrument made under—

(a) an Act of Parliament; or

(b) a Measure or an Act of Senedd Cymru.

SCHEDULE 2

Regulation 2(2)

Policy Making Standards

PART 1

THE STANDARDS

1 **Standards relating to considering the effects of a body's policy decisions on the Welsh language**

Standard 69: When you formulate a new policy, or review or revise an existing policy you must consider what effects, if any (whether positive or adverse), the policy decision would have on—

(a) opportunities for persons to use the Welsh language, and

(b) treating the Welsh language no less favourably than the English language.

Standard 70: When you formulate a new policy, or review or revise an existing policy you must consider how the policy could be formulated (or how an existing policy could be changed) so that the policy decision would have positive effects, or increased positive effects, on—

(a) opportunities for persons to use the Welsh language, and

(b) treating the Welsh language no less favourably than the English language.

Standard 71: When you formulate a new policy, or review or revise an existing policy, you must consider how the policy could be formulated (or how an existing policy could be changed) so that the policy decision would not have adverse effects, or so that it would have decreased adverse effects, on—

(a) opportunities for persons to use the Welsh language, and

(b) treating the Welsh language no less favourably than the English language.

Standard 72: When you publish a consultation document which relates to a policy decision, the document must consider, and seek views on, the effects (whether positive or adverse) that the policy decision under consideration would have on—

(a) opportunities for persons to use the Welsh language, and

(b) treating the Welsh language no less favourably than the English language.

Standard 73: When you publish a consultation document which relates to a policy decision the document must consider, and seek views on, how the policy under consideration could be formulated or revised so that it would have positive effects, or increased positive effects, on—

(a) opportunities for persons to use the Welsh language, and

(b) treating the Welsh language no less favourably than the English language.

Standard 74: When you publish a consultation document which relates to a policy decision the document must consider, and seek views on, how the policy under consideration could be formulated or revised so that it would not have adverse effects, or so that it would have decreased adverse effects, on—

(a) opportunities for persons to use the Welsh language, and

(b) treating the Welsh language no less favourably than the English language.

Standard 75: You must produce and publish a policy on awarding grants (or, where appropriate, amend an existing policy) which requires you to take the following matters into account when you make decisions in relation to the awarding of a grant—

(a) what effects, if any (and whether positive or negative), the awarding of a grant would have on—

(i) opportunities for persons to use the Welsh language, and

(ii) treating the Welsh language no less favourably than the English language;

(b) how the decision could be taken or implemented (for example, by imposing conditions of grant) so that it would have positive effects, or increased positive effects, on—

(i) opportunities for persons to use the Welsh language, and

(ii) treating the Welsh language no less favourably than the English language;

(c) how the decision could be taken or implemented (for example, by imposing conditions of grant) so that it would not have adverse effects, or so that it would have decreased adverse effects on—
(i) opportunities for persons to use the Welsh language, and
(ii) treating the Welsh language no less favourably than the English language;

(ch) whether you need to ask the applicant for any additional information in order to assist you in assessing the effects of awarding a grant on—
(i) opportunities for persons to use the Welsh language, and
(ii) treating the Welsh language no less favourably than the English language.

Standard 76: When you commission or undertake research that is intended to assist you to make a policy decision, you must ensure that the research considers what effects, if any (and whether positive or adverse), the policy decision under consideration would have on—
(a) opportunities for persons to use the Welsh language, and
(b) treating the Welsh language no less favourably than the English language.

Standard 77: When you commission or undertake research that is intended to assist you to make a policy decision, you must ensure that the research considers how the policy decision under consideration could be made so that it would have positive effects, or so that it would have increased positive effects, on—
(a) opportunities for persons to use the Welsh language, and
(b) treating the Welsh language no less favourably than the English language.

Standard 78: When you commission or undertake research that is intended to assist you to make a policy decision, you must ensure that the research considers how the policy decision under consideration could be made so that it would not have adverse effects, or so that it would have decreased adverse effects, on—
(a) opportunities for persons to use the Welsh language, and
(b) treating the Welsh language no less favourably than the English language.

PART 2

INTERPRETING THE STANDARDS

2 In Part 1 of this Schedule a “policy decision” means any decision made by a body about the exercise of its functions or about the conduct of its business or other undertaking, and it includes, amongst other things (and as appropriate to the body), decisions about—
(a) the location and size of new developments;
(b) the exercise of statutory powers;
(c) the content of policy statements;
(ch) strategies or strategic plans;
(d) internal structures and office locations;
(dd) the recruitment or use of volunteers.

3 In Part 1 of this Schedule a reference to positive or adverse effects is a reference to such effects whether direct or indirect.

SCHEDULE 3

Regulation 2(3)

Operational Standards

PART 1

THE STANDARDS

1 Standards relating to the use of the Welsh language within a body's internal administration

Standard 79: You must develop a policy on using Welsh internally for the purpose of promoting and facilitating the use of the language, and you must publish that policy on your intranet.

Standard 80: When you offer a new post to an individual, you must ask that individual whether that individual wishes for the contract of employment or contract for services to be provided in Welsh; and if that is the individual's wish you must provide the contract in Welsh.

Standard 81: You must ask each employee ("A") whether A wishes to receive any of the following in Welsh, and if A wishes to receive one or more in Welsh you must provide it (or them) to A in Welsh—

(a) any correspondence that relates to A's employment, and which is addressed to A;
(b) any documents that outline A's training needs or requirements;
(c) any documents that outline A's performance objectives;
(ch) any documents that outline or record A's career plan;
(d) any forms that record and authorise annual leave;
(dd) any forms that record and authorise absences from work;
(e) any forms that record and authorise flexible working hours.

Standard 82: If you publish any of the following, you must publish it in Welsh when it is created or revised—

(a) a policy relating to behaviour in the workplace;
(b) a policy relating to health and well-being at work;
(c) a policy relating to salaries or workplace benefits;
(ch) a policy relating to performance management;
(d) a policy relating to absence from work;
(dd) a policy relating to working conditions;
(e) a policy relating to work patterns.

2 Standards relating to complaints made by a member of a body's staff

Standard 83: You must allow, and state in any document that you have that sets out your procedures for making complaints, that a member of staff may—

(a) make a complaint to you in Welsh, and
(b) respond, in Welsh, to a complaint made about that member of staff,

and you must also inform members of staff of that right.

Standard 84: If you receive a complaint from a member of staff or a complaint about a member of staff, and a meeting is required with that member of staff, you must—

(a) offer to conduct the meeting in Welsh or, if necessary, provide a translation service from Welsh to English for that purpose, and

(b) if the member of staff wishes for the meeting to be conducted in Welsh, conduct the meeting in Welsh or, if necessary, with the assistance of a simultaneous or consecutive translation service from Welsh to English.

Standard 85: When you inform a member of staff of a decision you have reached in relation to a complaint made by that member of staff, or in relation to a complaint made about that member of staff, you must do so in Welsh if that member of staff—

(a) made the complaint in Welsh,
(b) responded in Welsh to the complaint,
(c) asked for a meeting about the complaint to be conducted in Welsh, or
(ch) asked to use the Welsh language at a meeting about the complaint.

3 Standards relating to a body disciplining staff

Standard 86: You must—

(a) allow and state in any document that you have which sets out your arrangements for disciplining staff that any member of staff may respond in Welsh to any allegations made against that member of staff, and
(b) if you commence a disciplinary procedure in relation to a member of staff, inform that member of staff of that right.

Standard 87: If you organise a meeting with a member of staff regarding a disciplinary matter that relates to that member of staff's conduct you must—

(a) offer to conduct the meeting in Welsh or, if necessary, provide a translation service from Welsh to English for that purpose, and
(b) if the member of staff wishes for the meeting to be conducted in Welsh, conduct the meeting in Welsh, or if necessary, with the assistance of a simultaneous or consecutive translation service from Welsh to English.

Standard 88: When you inform a member of staff of a decision you have reached following a disciplinary procedure, you must do so in Welsh if that member of staff—

(a) responded to allegations made against that member of staff in Welsh,
(b) asked for a meeting regarding the disciplinary procedure to be conducted in Welsh, or
(c) asked to use the Welsh language at a meeting regarding the disciplinary procedure.

4 Standards relating to a body's information technology and about support material provided by a body, and relating to the intranet

Standard 89: You must provide staff with computer software for checking spelling and grammar in Welsh, and provide Welsh language interfaces for software (where an interface exists).

Standard 90: You must ensure that—

(a) the text of each page of your intranet is available in Welsh,
(b) every Welsh language page on your intranet is fully functional, and
(c) the Welsh language is treated no less favourably than the English language on your intranet.

Standard 91: You must ensure that—

(a) the text of the homepage of your intranet is available in Welsh,

(b) any Welsh language text on your intranet's homepage (or, where relevant, your Welsh language intranet homepage) is fully functional, and
(c) the Welsh language is treated no less favourably than the English language in relation to the homepage of your intranet.

Standard 92: You must ensure that each time you publish a new intranet page or amend a page—
(a) the text of that page is available in Welsh,
(b) any Welsh language version of that page is fully functional, and
(c) the Welsh language is treated no less favourably than the English language in relation to the text of that page.

Standard 93: If you have a Welsh language page on your intranet that corresponds to an English language page, you must state clearly on the English language page that the page is also available in Welsh, and must provide a direct link to the Welsh language page on the corresponding English language page.

Standard 94: You must designate and maintain a page (or pages) on your intranet which provides services and support material to promote the Welsh language and to assist your staff to use the Welsh language.

Standard 95: You must provide the interface and menus on your intranet pages in Welsh.

5 Standards relating to a body developing Welsh language skills through planning and training its workforce

Standard 96: You must assess the Welsh language skills of your employees.

Standard 97: You must offer—
(a) to provide training in Welsh in the following areas, if you provide such training in English—
(i) recruitment and interviewing,
(ii) performance management,
(iii) complaints and disciplinary procedures,
(iv) induction,
(v) dealing with the public, and
(vi) health and safety, and
(b) if at least one member of staff has informed you that they wish for the training to be provided in Welsh, you must provide the training in Welsh.

Standard 98: You must offer—
(a) to provide training in Welsh to your members of staff on using Welsh effectively in—
(i) meetings,
(ii) interviews, and
(iii) complaints and disciplinary procedures, and
(b) if at least one member of staff has informed you that they wish for the training to be provided in Welsh, you must provide the training in Welsh.

Standard 99: You must provide opportunities during working hours—
(a) for your employees to receive basic Welsh language lessons, and
(b) for employees who manage others to receive training on using the Welsh language in their role as managers.

Standard 100: You must provide opportunities for employees to receive training, free of charge, to improve their Welsh language skills.

Standard 101: You must provide training courses so that your employees can develop—

(a) awareness of the Welsh language (including awareness of its history and its role in Welsh culture);

(b) an understanding of the duty to operate in accordance with the Welsh language standards;

(c) an understanding of how the Welsh language can be used in the workplace.

Standard 102: When you provide information to new employees (for example, by means of an induction process), you must provide information for the purpose of raising their awareness of the Welsh language.

Standard 103: You must provide—

(a) wording or a logo for your staff to include in e-mail signatures which will enable them to indicate whether they speak Welsh fluently or whether they are learning the language, and

(b) wording for your employees which will enable them to include a Welsh language version of their contact details in e-mail messages, and a Welsh language version of any message which informs others that they are unavailable to respond to e-mail messages.

Standard 104: You must—

(a) make available to members of staff who are able to speak Welsh a badge for them to wear to convey that, and

(b) promote the wearing of a badge to members of staff.

6 Standards relating to a body recruiting and appointing

Standard 105: When you assess the requirements for a new or vacant post, you must assess the need for Welsh language skills, and categorise it as a post to which one or more of the following apply—

(a) Welsh language skills are essential,

(b) Welsh language skills need to be learnt when appointed to the post,

(c) Welsh language skills are desirable, or

(ch) Welsh language skills are not necessary.

Standard 105A: If you have categorised a post as one where Welsh language skills are essential, desirable or need to be learnt you must—

(a) specify that when advertising the post, and

(b) advertise the post in Welsh.

Standard 106: When you advertise a post, you must state that applications may be submitted in Welsh, and that an application submitted in Welsh will not be treated less favourably than an application submitted in English.

Standard 106A: If you publish—

(a) application forms for posts;

(b) material that explains your procedure for applying for posts;

(c) information about your interview process, or about other assessment methods when applying for posts;

(ch) job descriptions,

you must publish them in Welsh and you must ensure that the Welsh language versions of the documents are treated no less favourably than any English language versions of those documents.

Standard 106B: You must not treat an application for a post made in Welsh less favourably than you treat an application made in English (including, amongst other matters, in relation to the closing date you set for

receiving applications and in relation to any timescale for informing applicants of decisions).

Standard 107: You must ensure that your application forms for posts provide a space for applicants to indicate that they wish an interview or other method of assessment in Welsh and if an applicant so wishes, you must conduct any interview or other method of assessment in Welsh (without the assistance of a simultaneous or consecutive translation service).

Standard 108: You must ensure that your application forms for posts provide a space for applicants to indicate that they wish an interview or other method of assessment in Welsh and if an applicant so wishes, you must conduct any interview or other method of assessment in Welsh, or, if necessary, provide a simultaneous or consecutive translation service from Welsh to English for that purpose.

Standard 109: When you inform an applicant of your decision in relation to an application for a post, you must do so in Welsh if the application was made in Welsh.

PART 2

STANDARDS THAT ARE RELIANT ON OTHER STANDARDS – SPECIAL CONDITIONS

7 When a compliance notice requires a body to comply with one of the standards listed on a specific row in column 1 of Table 1, that compliance notice must also require that body to comply (in whatever way the Welsh Language Commissioner considers appropriate) with the standard or standards listed in column 2 of that row.

Table 1

Row	**Column 1** *Main standard*	**Column 2** *Reliant standard*
(1)	**Intranet** Standards 90, 91 or 92	Standard 93
(2)	**Recruitment and appointments** Standard 105	Standard 105A
(3)	**Recruitment** Standard 106	Standard 106A Standard 106B

PART 3

INTERPRETING THE STANDARDS

8 The standards specified in Part 1 of this Schedule must be interpreted as follows.

9 (1) A body is not required to translate into Welsh any text that it has not produced (“text A”).

(2) A body will not be treating the Welsh language less favourably if it does not translate text A into Welsh but see sub-paragraph (3).

(3) A body must use the Welsh version of text A if another person has produced text A in Welsh in accordance with—
(a) its Welsh Language Scheme,
(b) a duty to comply with standards,
(c) Standing Orders of Senedd Cymru,
(ch) section 35(1C) of the 2006 Act, or
(d) the Senedd Commission's Official Languages Scheme.

(4) In this paragraph—
(a) "Welsh Language Scheme" means a Welsh language scheme produced in accordance with Part 2 of the Welsh Language Act 1993;
(b) "a duty to comply with standards" means a duty to comply with a standard under section 25 of the Welsh Language (Wales) Measure 2011;
(c) "the 2006 Act" means the Government of Wales Act 2006;
(ch) "Standing Orders of Senedd Cymru" means standing orders made under section 31 of the 2006 Act;
(d) "the Senedd Commission's Official Languages Scheme" means the Scheme adopted and published under paragraph 8 of Schedule 2 to the 2006 Act.

10 For the purposes of standards 90, 91 and 92 (a body's intranet), references to treating the Welsh language no less favourably than the English language include, amongst other matters (and in addition to specific matters referred to in any individual standard), treating the Welsh language no less favourably as regards—
(a) the visual presentation of the material (for example, in relation to the colour, size, font and format of any text);
(b) when material is published on the intranet,
but it does not mean that the Welsh language material must appear on the same page as the English language material, or on a page that is likely to open before the corresponding English language version of a page.

11 Standards 90 to 92 (intranet) do not apply to—
(a) forms or documents to which a link is provided on the intranet, advertising material on the intranet, or to video and audio clips on the intranet (see standards 81 and 82 for specific provision in relation to documents and standards 106A, 107 and 108 in relation to forms);
(b) information presented by persons on an interactive page published on a body's intranet (for example, on a section for comments or on a discussion forum).

12 For the purposes of standard 106A (recruitment), references to treating the Welsh language no less favourably than the English language includes, amongst other matters (and in addition to specific matters referred to in any individual standard), treating the Welsh language no less favourably as regards—
(a) the visual presentation of the material (for example, in relation to the colour or font of any text);
(b) the size of the material;
(c) the position and prominence of the material in any public area;
(ch) when and how material is published, provided or exhibited;
(d) the publication format of the material.

13 In standards 81, 106A, 107 and 108 "forms" includes interactive forms.

14 For the purposes of the standards a requirement to publish or provide any written material in Welsh does not mean that material should be published or provided in Welsh only, nor does it mean that the material should be produced in Welsh first (unless that is specifically stated in the standard).

SCHEDULE 4

Regulation 2(4)

Record Keeping Standards

PART 1

THE STANDARDS

1 **Standards relating to a body keeping records**

Standard 110: You must keep a record, in relation to each financial year, of the number of complaints you receive relating to your compliance with standards.

Standard 111: You must keep a copy of any written complaint that you receive that relates to your compliance with the standards with which you are under a duty to comply.

Standard 112: You must keep a record (following assessments of your employees' Welsh language skills made in accordance with standard 96), of the number of employees who have Welsh language skills at the end of each financial year and, where you have that information, you must keep a record of the skill level of those employees.

Standard 113: You must keep a record, in relation to each financial year, of the number of new and vacant posts which were categorised (in accordance with standard 105) as posts where—

(a) Welsh language skills are essential,

(b) Welsh language skills need to be learnt when appointed to the post,

(c) Welsh language skills are desirable, or

(ch) Welsh language skills are not necessary.

PART 2

INTERPRETING THE STANDARDS

2 The standards specified in Part 1 of this Schedule must be interpreted as follows.

3 For the purposes of standards 110, 112 and 113 "financial year" means the body's own financial year.

SCHEDULE 5

Regulation 2(5)

Standards which deal with Supplementary Matters

PART 1

STANDARDS

1 **A body publicising standards**

Standard 114: You must ensure that a document which records the standards with which you are under a duty to comply, and the extent to which you are under a duty to comply with those standards, is available on your website.

2 **A body publishing a complaints procedure**

Standard 115: You must—

(a) ensure that you have a complaints procedure that deals with complaints relating to your compliance with the standards which you are under a duty to comply, and

(b) publish a document that records that procedure on your website.

3 **A body publishing arrangements for oversight, promotion etc.**

Standard 116: You must—

(a) ensure that you have arrangements for—

(i) overseeing the way you comply with the standards with which you are under a duty to comply,

(ii) promoting the services that you offer in accordance with those standards, and

(iii) facilitating the use of those services,

(b) publish a document that records those arrangements on your website.

4 **A body producing an annual report regarding standards**

Standard 117:

(1) You must produce a report (an "annual report"), in Welsh, in relation to each financial year, which deals with the way in which you have complied with the standards with which you were under a duty to comply during that year.

(2) The annual report must include the following information (where relevant, to the extent you are under a duty to comply with the standards referred to)—

(a) the number of complaints that you received during the year in question which related to compliance with the standards with which you were under a duty to comply (on the basis of the records you kept in accordance with standard 110);

(b) the number of employees who have Welsh language skills at the end of the year in question (on the basis of the records you kept in accordance with standard 112);

(c) the number (on the basis of the records you kept in accordance with standard 113) of new and vacant posts that you advertised during the year which were categorised as posts where—

(i) Welsh language skills were essential,

(ii) Welsh language skills needed to be learnt when appointed to the post,

(iii) Welsh language skills were desirable, or

(iv) Welsh language skills were not necessary.

(3) You must publish the annual report no later than 6 months following the end of the financial year to which the report relates.

(4) You must ensure that a current copy of your annual report is available on your website.

5 A body providing information to the Welsh Language Commissioner

Standard 118: You must provide the Welsh Language Commissioner (if requested by the Commissioner) with any information which relates to your compliance with the standards with which you are under a duty to comply.

PART 2

INTERPRETING THE STANDARDS

6 The standards specified in Part 1 must be interpreted as follows.

7 For the purpose of standard 117 “financial year” means the body’s own financial year.

8 For the purpose of the standards a requirement to produce or publish any written material in Welsh does not mean that material must be produced or published in Welsh only, nor does it mean that the material should be produced in Welsh first (unless that is specifically stated in the standard).

© Crown Copyright 2026

Printed and published in the UK by The Stationery Office Limited under the authority and superintendence of Saul Nassé, Controller of His Majesty’s Stationery Office and King’s Printer for Wales.

tso
a Williams Lea company

Cyhoeddwyd gan TSO (Y Llyfrfa), cwmni Williams Lea,
ac ar gael o:

Arlein
www.tsoshop.co.uk

Post, Ffôn ac E-bost
TSO
Blwch Post 29, Norwich, NR3 1GN
Archebionf ffôn/ Ymholiadau cyffredinol 0333 202 5070
E-bost: customer.services@tso.co.uk
Ffôn Testun: 0333 202 5077

Published by TSO (The Stationery Office), a Williams Lea company,
and available from:

Online
www.tsoshop.co.uk

Mail, Telephone & E-mail
TSO
PO Box 29, Norwich, NR3 1GN
Telephone orders/General enquiries: 0333 202 5070
E-mail: customer.services@tso.co.uk
Textphone: 0333 202 5077

ISBN 978-0-34-839870-0

9 780348 398700